

Op vredesmissie in het Soedanese Nubagebergte dagboek van Frank van der Vorm, juni – december 2002

In juni 2002 word ik als eerste Nederlandse militaire waarnemer door het Ministerie van Buitenlandse Zaken uitgezonden naar het door bloederige burgeroorlog geteisterde Soedan.

In januari is een broos staakt-het-vuren overeen gekomen tussen het rebellenleger SPLA in het zuiden en het regeringsleger (GoS) uit het Islamitische noorden. Het verdrag betreft alleen het Nubagebergte in het midden van Soedan. Elders in het zuiden gaat de strijd gewoon door. Het akkoord wordt door een tiental landen gesteund met internationale waarnemers. De Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Nederland zijn de grootste donors van de missie, maar het Nederlandse Ministerie van Defensie vindt de missie te gevaarlijk, waarna het Ministerie van Buitenlandse Zaken zelf op zoek gaat naar monitors.

Tijdens een receptie op de KMA in Breda loop ik de voorzitter van de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reserve-Officieren tegen het lijf. Ik maakte enkele jaren deel uit van het hoofdbestuur van de KNVRO. Hij vraagt mij of ik zin en tijd heb voor een militaire uitzending naar Soedan. Zonder te weten waar het land precies ligt en wat er aan de hand is, zeg ik al "ja" en een week later ben ik al in gesprek op het ministerie aan de Haagse Bezuidenhoutseweg.

Den Haag, donderdag, 6 juni 2002. Gewapend met mijn gloednieuwe diplomatiek paspoort ga ik naar de Soedanese ambassade aan de Haagse Laan Copes van Cattenburg, waar de consul me allervriendelijkst op de koffie ontvangt. Zijn pogingen een onderminister in zijn moederland te bewegen tot een schriftelijk akkoord op mijn reis naar Khartoum blijven echter onbeantwoord. Tijd nog voor de kapper en aan het einde van de avond voorzie ik het thuisfront van bier en informatie op de Scheveningse boulevard.

Den Haag, vrijdag, 7 juni 2002. De Soedanese ambassadeur in Den Haag belooft nu plechtig dat toch uiterlijk maandag mijn visum klaar ligt. Dit betekent geen vertrek op zondag, het wordt dinsdag. Op het ministerie haal ik mijn gewijzigde vliegtickets en een stapeltje dollars en euro's, want bankpasjes werken niet in het nog steeds door een internationale boycot getroffen Soedan. Het uitstel biedt mij gelegenheid dit weekeinde nog even de bloemetjes buiten te zetten en ik neem de trein naar het bij mij

inmiddels geliefde Berlijn. Ik zal daarna tot september moeten wachten voor zich weer een dergelijke kans voordoet. Van het Soedanese uitgaansleven kan ik niet veel verwachten.

Berlijn, zaterdag en zondag, 8 en 9 juni. Het is zo gezellig in Berlijn, dat ik ruim na het ochtendgloren weer in mijn hotel beland. Met enige zichtbare souvenirs in mijn hals, verlaat ik zondagavond per ICE de Duitse hoofdstad. Vreemd genoeg doet deze 'hoge snelheidstrein' langer over de rit, dan een conventionele spoortrein. In Duitsland gaan we nog zo'n 200 kilometer per uur, maar in Nederland is het een boemeltje. Toch doe ik dit liever dan vliegen, tenslotte hoef je in Nederland alleen maar in te stappen, een dik boek te nemen en ruim zes uur later ben je in het centrum van de stad waar je wilt zijn. Al het gedoe op vliegvelden blijft me zo bespaard. Ook de aansluiting voor een laptop is handig en ik schrijf in alle rust mijn instructies voor de achterban.

Den Haag, maandag 10 juni. "Visum? Dat is vrijdag al afgegeven en ligt op het ministerie...", meldt de aardige dame van de Soedanese ambassade. Ik had zondag dus toch weg gekund, maar dan had ik een heerlijk weekeinde Berlijn gemist. De bestelde uitrusting blijkt niet klaar te liggen, zoals de winkelier verleden week stellig had beloofd, dus ik moet alles opnieuw uitzoeken en dit kost een groot deel van de middag. De hele avond ben ik druk met brieven en instructies en na middernacht besluit ik door te gaan, want het loont niet meer de moeite om te slapen voor vertrek.

Om vijf uur brengt een Marokkaanse taxichauffeur mij naar Schiphol. Hij vertelt trots over zijn zoons en dochters die allemaal met goede moslims zijn getrouwd. In zijn geboorteland was hij politieagent, "toen mocht de politie nog slaan, nu niet meer met al die mensenrechten...". Hij wil nog wel terug naar Marokko, als hij met pensioen gaat, maar zijn vrouw niet. Na 32 jaar heeft hij nog steeds moeite met de Nederlandse taal.

Khartoum, dinsdag 11 juni. Lufthansa brengt me redelijk comfortabel via Frankfurt en Cairo naar Khartoum. De stoelen in de business class bieden voldoende ruimte om de gemiste slaap een beetje in te halen.

Net voor aankomst, op nog maar 3000 voet, belanden we in een felle zandstorm en de gezagvoerder besluit de landing af te breken. Hij twijfelt nog of hij terug zal gaan naar Cairo, maar na een half uur cirkelen door wolken zand en stof rond de Soedanese hoofdstad is de storm voorbij getrokken en zet hij het toestel toch nog netjes aan de grond. De passagiers (en de bemanning) zien een beetje wit om de neus. Later blijkt een ander vliegtuig voor ons minder fortuinlijk te zijn geweest, maar het wordt mij niet

geheel duidelijk wat de massaal uitgerukte vliegveldbrandweer heeft moeten uitrichten.

Het is lekker warm (35 graden), maar ik heb geen last van mijn donkere pak en stropdas. Tenslotte wil ik hier ons goede Vaderland waardig vertegenwoordigen. Een Toyota Landcruiser van JMC brengt me in het logistieke steunpunt van de organisatie, dicht bij het vliegveld, waar ik kort word gebriefd over de plannen voor de volgende dag. In mijn kamer temper ik de airconditioning en als een blok val ik in slaap.

Khartoum, woensdag 12 juni. In een gloednieuwe, net gepoetste witte limousine, met het kenteken 'JMC 1' brengt de Soedanese chauffeur me naar de Nederlandse ambassade, een paar straten verderop. Hier word ik hartelijk ontvangen door de tijdelijk zaakgelastigde Jan Waltmans. Ik heb voor hem verse Nederlandse kranten meegenomen en hij brieft me over de politieke situatie in het land. Ik maak veel aantekeningen en vraag hem het hemd van het lijf.

Teruggekomen in het JMC-gebouw belt onze Zuid-Afrikaanse piloot veelvuldig om toestemming om mij met zijn helikopter naar het zuiden te brengen, maar de benodigde vergunning blijft uit, zodat ik mij voorlopig ga bezig houden met enig email verkeer. Ook voor een testvlucht in de middag komt geen permissie.

Voor het diner maak ik een korte wandeling door de omgeving. Rechte straten, die aan de ene kant uitkomen op het vliegveld en in de andere richting op een immens kerkhof. Ik hoop dat dit niet om praktische redenen zo is... De hoofdstraten zijn geasfalteerd, de zijstraten van zand en stof. De huizen zijn ommuurd en bij meer officiële gebouwen hangen bewakers rond. Vanuit de berm kijken de mensen me vriendelijk na. Iedereen die blank is valt hier op. Het is zo'n 45 graden Celsius en ieders tempo buiten is daarop aangepast.

De lariam-pil van vandaag heeft een desastreuze uitwerking op mijn concentratie en daarna op mijn nachtrust. Ik sta enkele keren op om de luiken en ramen die door de storm uit de sponningen waaien, weer in het gareel te krijgen en eerst in de ochtend val ik in slaap.

Khartoum, donderdag 13 juni. Na de vliegveldautoriteiten zijn het nu de zandstormen die mijn helikoptervlucht naar het zuiden onmogelijk maken. Ze ontstaan door luchtdrukverschillen in de regentijd. Als het in het zuiden plenst, stormt het in het noorden. Het zicht is minder dan 500 meter. De Zuid-Afrikaanse piloot neemt geen risico onder het motto: 'We can better stay on the ground and wish we could fly, than fly and wish that we stayed on the ground...'.
'

Bij het ontbijt ontmoet ik de vice-chairman van JMC, de Britse kolonel Robert Symonds. Hij is de afgelopen nacht met veel vertraging in een reusachtig Antonov vrachtvliegtuig van El Obeid gekomen, een tweede logistiek steunpunt van JMC, ongeveer twee uur vliegen van Khartoum. Na een kort, tweede bezoekje aan de ambassade stuur ik per email een 'gelukstelegram' naar Tjarda en Frederika die vandaag trouwen. Ik had er graag bij willen zijn, maar kon mijn reis naar Afrika niet uitstellen.

De rest van de dag worstel ik me door de dikke map met documentatie die ik over deze missie heb verzameld. Het sitrep gaat vooral over een explosie van een landmijn op de dag van mijn aankomst, waarbij dinsdag zes mensen zijn omgekomen. Het is het tweede mijnincident in korte tijd. Onze missie verleende eerste hulp. Misschien dat door de overvloedige regen de landmijnen nu loskomen uit de grond. De hulpverlening bij dit incident wordt geëvalueerd, zodat deze in voorkomend geval effectiever kan zijn. Volgende week moet er een nieuw akkoord komen over het staakt-het-vuren en er wordt druk onderhandeld. De regering wil dat Amerika eerst de rebellen veroordeelt, die deze week de zuidelijke strategische stad Kapoeta op de regeringstroepen hebben veroverd.

(JCM Chairman Brigadegeneraal Jan Erik Wilhelmsen)

Op weg naar het zuiden

Khartoum, vrijdag 14 juni. Terwijl de driekoppige helikopterbemanning een testvlucht uitvoert, krijg ik in de ochtend van de Noorse brigadegeneraal een briefing over de actuele stand van zaken. Hij is in gezelschap van zijn vrouw net teruggekeerd van het hoofdkwartier Tillo, bij Kadugli. Een soortgelijk verhaal houdt hij morgen voor de Soedanese minister van buitenlandse zaken en een en ander wordt ook hier in Afrika ondersteund door een powerpoint-presentatie.

Mijn vertrek naar het zuiden is weer enige uren vertraagd, want er moet een motor mee voor onze tweede heli die zo'n tachtig kilometer van El Obeid met panne in de woestijn staat. De hele

dag zijn monteurs op het vliegveld bezig om de motor uit een andere MI8 te verwijderen. Om drie uur gaan we naar het vliegveld, maar ons vrachtje staat nog niet klaar. We komen in tijdnoed, want het is drie uur vliegen en voor zonsondergang moeten we in Tillo zijn. Alleen in noodgevallen vliegen we in het donker. We besluiten de motor achter te laten. Het inladen op het vliegveld en uitladen in de woestijn zal zeker te lang duren. Dat moet morgen maar met een truck gebeuren. Om half vier maakt de tweemotorige Russische helikopter zich los van het zinderend hete vliegveld. De twee vliegers en een mecanicien uit de Oekraïne zitten voorin en ik nestel mij bij de open zijdeur, als een soort 'doorgunner'.

(Boven de woestijn, tussen Khartoum en El Obeid)

Boven de woestijn

Ik geniet van het schitterende uitzicht en prijs mijn keuze voor deze missie. Door de overvloedige regen is de woestijn tussen Khartoum en El Obeid in slechts een week tijd veranderd van een dorre zandbak in bijna een groene oase. Na twee uur landen we op het vrijwel verlaten vliegveld van El Obeid. Uit een golfplaten loods duikt een gele brandweerauto op die ons naar het platform voor de 'vertrekhal' begeleidt. Behalve enkele Russische propellervliegtuigen is er niets te zien. In het gebouw slaapt de 'verkeersleiding' op een houten bank. Het toilet vind ik door op de lucht af te gaan.

Na enige minuten stuift de witte Toyota van onze logistieke man in deze stad het vliegveld op en hij neemt wat post en pakketten in ontvangst. Even daarna is daar ook de vrolijke Noorse overste Giske, die ons vraagt nog even te wachten, zodat we nog wat mee kunnen nemen voor de UNFP, het VN voedselprogramma. Uit zijn auto klinkt luide muziek. De derde wagen arriveert een kwartiertje later en dan stijgen we met deze zending snel weer op om net voor zonsondergang ons hoofdkwartier bij Kadugli te bereiken.

Hier word ik hartelijk ontvangen door de staf en ontmoet mijn nieuwe Britse collega Stuart, met wie ik de komende tijd samen Sector IV zal observeren. Ik voel me direct thuis in het afgelegen en eenvoudige kamp. In korte tijd zijn hier wat gebouwen ingericht om te werken, eten en slapen, verder is er niet veel meer te doen. De verbinding met de buitenwereld gaat per satelliet. Surfen op het internet kost de missie \$ 7 per minuut, zegt men, zodat ik dat maar achterwege laat. Af en toe e-mails ophalen moet volstaan, maar naar mate ik langer van huis ben, boeit het thuisfront mij steeds minder. Ik kies een bed uit en verken de badgelegenheid. Alles is hier de afgelopen twee maanden uit de grond gestampt. De boiler werkt nog niet, maar dat maakt niet uit, want uit elke kraan komt hetzelfde door de zon verwarmde water.

(één van onze MI8 helikopters landt op Tillo)

Welkom

Zaterdag, 15 juni. De ochtend begint om 8 uur met de dagelijkse korte stafvergadering, waar ik nog eens welkom wordt geheten door de Zweedse kolonel Anders Hedgren en de Amerikaanse OPS-officier Randy. In het kort stel ik me voor. Ik ken dit soort operationele vergaderingen van mijn laatste meer langdurige missie, operatie Dessert Shield. Ik was toen gedurende drie maanden Nederlandse liaison voor uit Europa vertrekkende Amerikaanse militairen. Iedereen vertelt in zo'n bijeenkomst in een paar korte zinnen wat hij of zij die dag gaat doen, de laatste informatie wordt uitgewisseld en er worden zo nodig nog enige

knopen doorgehakt, maar meestal staat iedereen na hooguit twintig minuten weer op de gang. Sommige commandanten proberen in snelheid van vergaderen records te breken.

Het belangrijkste onderwerp vandaag is het snel verkrijgen van informatie over gelegde landmijnen. Na afloop krijg ik van verschillende collega's de nodige aanvullende informatie en bij de logistieke afdeling mijn uniform, een soort tropentenuue van het Noorse leger in de gebruikelijke standaardmaten van het leger, te groot en te klein, maar een plaatselijke kleermaker zal er maatkostuums van maken. De schoenen zijn er alleen nog drie maten te groot, zodat ik die maar achterlaat.

Met behulp van vier gesprokkelde stokken bouw ik mijn klamboe en richt mijn nachtleger verder in. Daarop ga ik met Stuart en Graham, een VN-functionaris die zich speciaal bezighoudt met het in kaart brengen van mijnenvelden, naar de stad, waar we in een lokale vestiging van de inlichtingendienst een kolonel van het regeringsleger zullen ontmoeten.

We wachten een uur in een eenvoudig kantoor, dat achter een soort kippenhok ligt. Als we weer willen vertrekken, arriveert de man en gaan we toch in gesprek. De bijeenkomst is bedoeld ter voorbereiding van een ontmoeting morgen met alle partijen. Enige detailinformatie kan de man niet geven, maar hij lijkt van goede wil.

Na de lunch bezoek ik Patrick, de Amerikaanse paramedic en hij brengt mijn medische gegevens in zijn computer. Verder laat hij me foto's zien van slangen en schorpioenen die in de omgeving voorkomen. Rondom het helikopterplatform, dat gemaakt is van een grote hoeveelheid stenen, zijn al vijftien slangen gesignaleerd. Zolang de heli's er niet zijn is dit immers een heerlijke omgeving voor deze beesten. Het heliplatform is gebouwd in de bedding van een droge rivier. Tijdens het regenseizoen dat nu is aangebroken, zullen de reptielen hier wel vertrekken, want slangen houden niet van water. Ze komen dan waarschijnlijk naar de wat hoger gelegen gebouwen van onze compound...

In de middaguren red ik mezelf, omdat er nogal wat collega's plat gaan door buikklachten. Niet iedereen neemt de hygiëneregels even serieus. Ik heb nergens last en voel me als in een vis in het water. Veel van wat ik in leger en luchtmacht heb geleerd, komt me nu goed van pas.

Na het diner praat ik de hele avond met Inka Boos, de Duitse arts, die met weinig middelen een adequate eerste hulp post tracht op te bouwen. Ze klaagt over te weinig medewerking en budget hiervoor. Ze heeft de gewonden geholpen van het recente

mijnincident en vertelt mij het hele verhaal. Hieruit blijkt dat er nog veel te doen is aan de organisatie van de medische hulp vanuit ons hoofdkwartier, maar dat was hier dan ook niet echt op voorbereid. De simpelste dingen, die in elke Nederlandse ambulance voorhanden zijn, ontbreken in deze omgeving. Bij acute problemen komt Flying Doctors uit Nairobi, maar dat kan drie uur duren. De meest recente mijnontploffing eiste zes dodelijke slachtoffers, vier waren al overleden toen ons medisch team arriveerde, de andere twee stierven in de helikopter. Na alle informatie duurt het lang voor ik de slaap kan vatten.

Tillo, zondag, 16 juni. De heli brengt een forse delegatie van JMC en UN naar Kauda, waar we een ontmoeting hebben met genieofficieren van SPLA en GOS. Doel is de geplaatste mijnen in kaart te brengen. Na 40 minuten arriveren we in het sobere hoofdkwartier van onze 1e sector. Te midden van hutjes en enkele stenen barakken zetelt de Zwitserse sectorcommandant en zijn staf. Onder twee bomen staat een grote tafel, aan de ene stam een kaart van ons gebied, aan de andere een JMC-vlag. Beide partijen zijn zeer coöperatief en praten gemoedelijk met elkaar. Toch heeft alleen SPLA zijn mijnen voor ons in kaart gebracht.

De GOS-officier kan geen details geven. Stuart is even stil als de SPLA-genist de ondermijnde routes noemt. Het zijn de wegen in onze sector, waar hij de afgelopen weken dagelijks over heeft gereden... Ter geruststelling voegt de man er aan toe, dat het de 'oude routes' betreft, maar het is niet echt duidelijk wat hij daarmee bedoelt. Verder wordt vermoed dat het laatste mijnincident een antitankmijn van SPLA is geweest. Dat verklaart ook de openhartigheid van vandaag, er zijn immers per abuis eigen mensen omgekomen. GOS belooft donderdag met detailinformatie te komen, waarop SPLA ook haar kaarten op tafel zal leggen. In een goede stemming eindigt de bespreking en wachten we op onze helikopter, die kolonel Anders brengt. Hij heeft nog een gesprek met de twee hoogste politieke en militaire leiders van de SPLA.

(JMC Compound Kauda)

Als we uiteindelijk willen vertrekken, weigert de heli elke dienst en omdat het al na zessen is, bereiden we ons erop voor hier de nacht te moeten doorbrengen. De wegen zijn nog niet veilig immers en daarmee niet geschikt om ons terug naar Tillo te brengen. Uit noodrantsoenen wordt een redelijke maaltijd gemaakt. In een van de gebouwen in aanbouw, staan nog wat bedden. Net als ik onderweg ben om te gaan slapen, hoor ik de motoren van de heli aanslaan. Omdat ik niet verwacht dat we in het donker gaan vliegen, reageer ik niet direct.

Teruggekomen in onze geïmproviseerde legering blijkt deze al ontruimd. Ik neem mijn spullen snel bijeen en ren door het veld naar de heli. Onder de draaiende wieken spring ik in de helikopter op een manier die ik uit oorlogsfilms ken. Lachend word ik ontvangen door de al ingestegen delegatie en in het donker vliegen we naar Tillo.

Inka zit naast me en kijkt me angstig aan, ze is bang dat de heli elk moment weer uit de lucht kan vallen, maar ik vertrouw op de ervaren bemanning die de vlieghoogte bepaalt door op de boomtoppen te letten en zonder problemen komen we ruim een half uur later op onze compound, waarvan de landingsplaats door de koplampen van een tweetal auto's doeltreffend is verlicht. Na een paar dagen in deze wildernis maak ik me al lang niet druk meer over dit soort dingen en vrolijk wandelen we door de slangenkuil naar onze gebouwen.

Maandag, 17 juni. Tijdens de ochtendbriefing uit ik mijn zorgen over het niveau van de medische uitrusting en de Britse vice-chairman, kolonel Robert Symonds vraagt mij een en ander uit te zoeken. Aan het einde van de middag bezoek ik samen met Stuart en Ronny, de Zweedse commandant van Sector III, de plaatselijke brigadecommandant van het regeringsleger, kolonel Shazely. Hij ontvangt ons vriendelijk in gemakkelijke stoelen onder een golfplaten afdakje. Wij kondigen aan morgen zijn artilleriebataljon te inspecteren. De hele avond werk ik samen met Inka aan de bestelling van de medische nooduitrusting voor de helikopter en een ambulance. We hanteren hiervoor een handboek met westerse normen.

(rekruten krijgen instructie in geschut van Russische makelij uit laatste wereldoorlog)

Inspectie van de veldartillerie

Dinsdag, 18 juni. Direct na het ontbijt rijden we naar het artilleriebataljon en de commandant leidt ons langs zijn houwitsers, mortieren en raketwerpers, een in mijn ogen bij elkaar geraapt aantal museumstukken, waarmee echter wel met nare gevolgen echte projectielen kunnen worden verschoten. In een oude schuur staat op een Russische truck een soort 'Stalinorgel' een raketwerper met maar liefst 40 vuurmonden. Volgens het staakt-het-vuren akkoord mogen de stukken niet worden verplaatst. Op het nabijgelegen oefencomplex krijgt een vijftigtal soldaten instructie bij twee 122 mm getrokken houwitsers van Russische makelij. Als wij aankomen om de

serienummers te noteren, worden de rekruten op Britse wijze afgemarcheerd.

Aan het einde van de ochtenduren ga ik met mijn lokale monitors naar de EHBO cursus, die op deskundige wijze wordt verzorgd door Patrick, onze paramedic. Zoals de meeste van ons, heeft hij een militaire achtergrond. Hij heeft jarenlang gediend bij de US special forces en heeft de nodige tropenervaring. In de middag voltooi ik met Inka de plannen voor het completeren van de medische uitrusting. Daarna is er tijd voor een bezoek aan Kadugli.

Inka laat zich afzetten bij het ziekenhuis en praat met de directeur over de wijze, waarop we met elkaar kunnen samenwerken. Op een paar blokken zonder wielen staat de enige ambulance van deze middelgrote stad, een aantal jaren terug geschonken door een Italiaanse hulporganisatie. Een paar straten verder heb ik een brandweerauto gezien, die er ook niet zo operationeel meer uitziet. We parkeren voor een winkeltje en drinken thee met veel suiker.

Op patrouille door de Miri Hills

Woensdag, 19 juni. In onze twee pick-ups vertrekken we voor een verkenning in Sector IV. Ik rijd zelf de 'JMC 8' en word vergezeld door majoor Abdul Elaziz Khalid Fadl Ella, van het regeringsleger en kapitein Celement Hamoda Angallo van de SPLA. De laatste is vier keer gewond geraakt in de strijd. Beide kennen elkaar redelijk goed en praten onderweg honderduit. Stuart gaat vooruit met een SPLA monitor en een chauffeur in de 'JMC 4'. Zijn GOS-monitor is al een paar dagen onvindbaar, evenals mijn chauffeur, maar dat vind ik helemaal niet erg.

(op patrouille in de Miri Hills)

De ruim zes uur durende rit door de Miri Hills is als een stukje van de rally Parijs - Dakar en ik geniet met volle teugen. Het gebied is net voor mijn komst gedemilitariseerd en we controleren of de militairen niet zijn teruggekeerd. Over het algemeen zijn ze

vervangen door politiemannen, gekleed in een blauw en grijs camouflagepak en bewapend met de wereldwijd bekende G3- en AK47-geweren.

(SPLA Captain Celement)

Overall worden we hartelijk ontvangen en komen de plaatselijke chieft, de onderwijzer en de politiecommandant over hun problemen vertellen. Men is voor Afrikaanse begrippen druk bezig met wederopbouw, maar het ontbreekt ze nog aan van alles. Vergezeld van een tiental politiemensen steken we te voet een heuvel over en worden bij de moskee met spontaan gezang ontvangen door een groepje vrouwen in kleurrijke gewaden. De tweede SPLM monitor wijst zijn oude school aan, nu niet meer dan een paar muren.

We slaan het aanbod af om met deze mensen de lunch te gebruiken, want ze hebben al niet veel voor zichzelf. Een stukje verderop breken we de noodrantsoenen aan, want iemand heeft vanochtend vergeten onze lunchpakketten te maken. Hoewel we het niet kunnen verwarmen, smaakt het Amerikaanse voedsel uitstekend.

In het volgende dorp vertelt de plaatselijke onderwijzer dat hij nu les geeft in de open lucht, omdat tijdens de oorlog de school niet is afgebouwd. Er zijn nu zo'n vijftig leerlingen, maar door terugkomst van uitgeweken dorpsbewoners, zullen dat er spoedig honderd zijn. Er zijn problemen met de watervoorziening en er zijn geen medicijnen. We noteren alles om aan hulporganisaties te melden. Wij zijn er in de eerste plaats om de vrede te handhaven.

In de garnizoensplaats, net buiten het gedemilitariseerd gebied staan een Chinees antitankwapen en een Russische houwtser in

stelling, de antitankgranaten ernaast in de gloeiende zon. De commandant bidt in de moskee, maar een plaatsvervanger vertelt desgevraagd over de mijnevelden voor hun stellingen. Het gaat om honderden landmijnen, die niet in kaart zijn gebracht. Degene die ze heeft gelegd is gesneuveld en niemand weet nu precies waar ze liggen. Twee jaar geleden werd een eigen soldaat gedood door een mijn en verleden jaar een koe.

Bij ons vertrek proberen enkele dorpsbewoners een lift te krijgen, maar als ze daarbij de achterbak vol willen laden met hun hele huisraad, zien we ervan af, want dit scheidt precedenten. Even makkelijk stappen ze weer uit. Het laatste stuk van onze tocht gaat over het slechtste deel van de route. Onderweg passeren we de gevolgen van een mijnexplosie, een tiental jaren terug. Omdat het onduidelijk is, wat nu onder de 'nieuwe' en de 'oude' route moet worden verstaan is de rit niet zonder gevaar. Immers de oude route zou volgens de SPLA door hen zijn ondermijnd. Volgens de meest recente instructies mogen we eigenlijk niet verder, maar de terugrit zou teveel tijd vergen. In onze uitrusting zit nu ook een lange schroevendraaier om in noodgevallen mijnen te 'prikken' en zo uit een mijnveld te ontkomen. Dit hebben ze er op het Haagse Bezuidenhout niet bij verteld...

Na ruim vijf uur komen we in de buurt van Kadugli voor het eerst een andere auto tegen. Op een tiental met hout beladen kamelen en enkele ezels na, was er verder geen verkeer op de weg. Voor mij een verademing. Ook de militairen beschikken niet over vervoer, dat maakt onze inspectie wat makkelijker.

(niet uitgenodigd...)

Ongenode gast

Donderdag, 20 juni. Tegen malaria gebruik ik al enige weken het beruchte preventiemiddel lariam. In Nederland had ik er weinig problemen mee, maar hier betekent dit voor mij een dag slapen met de meest exotische dromen, die ik hier niet zal verslaan. Aan

het einde van de middag regent en dondert het. Slangen hebben een hekel aan water en aan het begin van de avond vinden we een paar meter voor de deur van mijn slaapkamer een giftige addersoort. De Soedanese kampcommandant brengt het circa vijftig centimeter lange dier met een stok op het terras, waar Stuart met zijn mes het de kop afsnijdt. Als een trofee blijft het onthoofde dier hier achter.

Slow day...

Vrijdag, 21 juni. De vrijdag is bedoeld als vrije dag, vooral om onze lokale medewerkers gelegenheid te geven voor gebed. Stuart en ik gaan in mijn sector per helikopter op verkenning en vanuit de open deur heb ik een schitterend uitzicht over de Miri Hills. Op zoek naar geschikte landingsplaatsen laten we de Russische piloot enkele malen op vlakke stukken grond de heli dalen en we inspecteren de hutten en opstellingen van een verlaten legerplaats.

Na anderhalf uur zijn we terug in Tillo bij Kadugli, ons hoofdkwartier. Omdat Randy, onze ops-officier ziek is, neem ik het twee uur van hem over, maar het is erg rustig. 's-Avonds begint mijn nachtdienst in de operationsroom en dan is er meer werk aan de winkel. Aan de hand van de sitreps van onze vier sectorcommandanten, vliegoperaties, de politiemonitor en onze logistieke mensen, stel ik het dagelijkse situatieverlag voor de deelnemende landen samen. Onze generaal voegt er zijn inleiding aan toe en de Britse kolonel schrikt wat uit de deelverslagen.

Nadat verschillende collega's à \$ 7,= per minuut hun e-mails hebben binnengehaald, wordt het weer rustig in ons 'zenuwcentrum', op de HF-radiofrequentie na, waarop half oorlogvoerend Afrika berichten schijnt uit te wisselen. Ik versta niets van alle opgewonden kreten en kan dus niet echt helpen.

Sector III

Zaterdag, 22 juni. Direct na onze ochtendbespreking ga ik met de generaal, de Britse kolonel en monitors van beide partijen op stap voor een snelle rondgang door Sector III. Met de heli brengen we bliksembezoeken aan de meeste legerplaatsen van het regeringsleger en we worden overal even hartelijk ontvangen en rondgeleid. De bedoeling is om vaart te brengen in de demilitarisering van dit gebied, een proces, dat in mijn sector al is voltooid. Mijn digitale camera komt goed van pas bij het vastleggen van een en ander.

(Brigadegeneraal Jan Erik Wilhelmsen en stafchef kolonel Robert Symonds)

In de legerplaatsen komen we nog enige museumstukken tegen, waaronder een Britse pantserauto uit de vijftiger jaren. De bevolking van de dorpen bekijkt nieuwsgierig onze activiteiten en vooral het landen en opstijgen van de helikopter is voor menigeen sensationeel. Mijn favoriete plaats is de deuropening, waar ik een schitterend uitzicht heb en enige verkoeling door de wind. Alleen bij aankomst en vertrek gaat de deur even dicht tegen de enorme stofwolk die de tweemotorige heli dan veroorzaakt.

Na terugkomst verzorg ik de placering voor het diner van de officieren van de 5e Divisie, vanavond en neem met veel genoegen het restant van mijn bagage in ontvangst. Ik had een en ander in Khartoum achtergelaten, maar ben nu toch wel blij met mijn eigen laptop en vooral met mijn schaakspel. Ook heb ik nu de hulpmiddelen van mijn videocamera, zodat ik foto's naar mijn computer kan brengen en daarmee mijn dagboek kan illustreren.

In de middag ontstaat er enige paniek in de compound, omdat het drinkwater bijna op blijkt te zijn. In aller haast worden uit alle kamers volle flessen verzameld. Eerst maandag is er weer aanvulling en er is geen noodvoorraad meer. Hier faalt de logistiek. De keuken verstrekt gekookt water uit de bron en onze gasten krijgen alleen limonade.

De Soedanese generaal en zijn gevolg arriveren in een klein konvooi van terreinauto's van uiteenlopend bouwjaar en kwaliteit,

waarvan de eerste met de divisiestandaard. De tweede auto moet bij het parkeren al worden aangeduwd. Het diner is gelukkig snel afgelopen. Het eten is prima, zoals overigens elke dag, maar de meeste Soedanese officieren verstaan geen woord Engels en dat maakt ook aan mijn tafel de conversatie uiterst moeizaam.

Zondag, 23 juni. Om half acht zit ik al weer in de lucht en deze ochtend bezoeken we een afgelegen plek die door de eigen SPLA-leiding is aangewezen als nieuwe locatie voor een uit onze Miri Hills verbannen rebellenbataljon. Met draaiende motor zet de heli ons af en vertrekt direct weer om onze generaal en een klein gevolg verder naar Kauda te brengen. Daar zal hij het congres van de SPLM toespreken, de politieke organisatie van de rebellen, die onder een aantal grote bommen in de open lucht vergadert.

Ondertussen word ik enthousiast welkom geheten in de armzalige nederzetting van het rebellenbataljon. Van de ruim driehonderd strijders, zijn er enkele tientallen ter plekke, de rest is naar het congres in Kauda of ongewapend naar familie in de Miri Hills. Mijn legertas wordt door een van de soldaten naar de lokale grote boom gedragen, waar we op zelfgemaakte meubelen in gesprek gaan met de plaatselijke commandant. Op elke tocht gaat deze tas met noodvoorraden, wat kleding en verbandmiddelen mee, voor het geval de heli ons niet kan ophalen of omdat we om een andere reden niet terug naar onze basis kunnen.

Er is tekort aan alles op deze plek. De wapens zijn slecht onderhouden, water komt uit geïmproviseerde bronnen en er is te weinig gras in de omgeving om voldoende hutten te bouwen. Eigenlijk wil iedereen terug naar zijn familie in het demilitariseerde gebied, maar dan moeten de wapens natuurlijk achterblijven.

Rondom de nederzetting staan oude Russische machinegeweren in stelling. Een soldaat patrouilleert op een kameel, zijn AK47 hangt aan de bult. Enige uren praten we over de situatie hier. De sfeer is ontspannen. Ook de twee monitors van het regeringsleger praten vrolijk met de rebellen. Een van hen is een goede vriend geworden van onze SPLA-monitor en ze lopen zelfs even hand in hand.

Hoewel men wel voorbereidingen treft om het land te bewerken, verwacht ik niet dat de rebellen hier lang zullen blijven. Er groeit een beetje rijst en er zijn varkens en koeien. Om elf uur verschijnt aan de horizon onze helikopter weer en we sprinten door de stofwolk naar de machine, die ons naar Tillo brengt. Hier bereid ik mij voor op de overname van sector IV van Stuart, die onze ops-officier gaat vervangen. Vanaf maandag ben ik commandant van een van de vier sectoren, waarin de Nuba Mountains voor deze missie is verdeeld. Het gebied wordt aan de

ene kant begrensd door de belangrijkste pijpleiding van het land, zo'n zestig kilometer verderop en aan de andere kant door de Miri Hills, bij het centrale hoofdkwartier van JMC, waar ook mijn hoofdkwartier onderdak heeft. Uiteindelijk moet ik met mijn staf van zes monitors en een chauffeur verhuizen naar een centrale plaats in het gebied, maar dat heeft nog geen prioriteit.

Maandag, 24 juni. De ijskast in de eetzaal ligt weer vol met flessen water. In de ochtendbriefing kondig ik mijn activiteiten voor de sector aan. Het is nu rustig, nadat het gebied de afgelopen weken geheel is gedemilitariseerd, maar het moet natuurlijk ook rustig blijven. Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om vooral de humanitaire situatie in kaart te brengen. Er is gebrek aan alles. Ook worden familieleden van de vertrokken rebellen lastig gevallen door politie en leger. Een concreet geval ga ik morgen onderzoeken.

Later in de ochtend arriveren twee oudere Deense monitoren, die een week in Khartoum hebben gewacht op vervoer. Ook is de Zweedse kolonel weer terug. Aan de Britse officieren heb ik de afgelopen week moeizaam kunnen wennen, zij hebben zo hun eigen manieren. Kolonel Rob, zoals we hem noemen, probeerde gisteren een groepje Afrikanen tot spoed te bewegen, door deze als een oude koloniaal toe te spreken. De Noorse generaal moest er om lachen.

Na overname van de papparassen van mijn sector, sla ik de lunch over en duik weer mijn bed in, want het lichaam protesteert tegen zoveel veranderingen in de afgelopen week. Na het diner ben ik weer helemaal bij de les en lever mijn eerste dagrapport in. Het vliegplan voor de volgende dag gaat wat simpeler op een geel post-it blaadje aan onze Zuid Afrikaanse helikopterbaas Brandt, ook een oud-lid van special forces. Elke dag leer ik van hem enkele Zuid Afrikaanse woorden, de nieuwste is 'rugsteker', waarmee een wat minder oprechte collega wordt bedoeld, maar die heb ik hier gelukkig nog niet ontmoet.

Dinsdag, 25 juni. Tijdens ons 'ochtendgebed', de dagelijkse stafbespreking om acht uur in de vroege morgen, klinkt de nieuwste noodkreet: na het water is nu het papier bijna op! Ik kan mijn lachen haast niet inhouden. Het is een verademing om later op dag in het kleine dorpje Kursy te landen, waar de mensen zelfs geen papier gebruiken om hun kont mee af te vegen. Als de stofwolk van onze Russische helikopter weer is opgetrokken rennen tientallen mensen opgetogen op ons af. Vooral de monitor van de SPLA wordt hartelijk verwelkomd. Hij is in deze buurt is geboren en treft zowaar een oom die hij al bijna twintig jaar niet heeft gezien. Onder de grote boom worden de van zelf gevlochten boomschors gemaakte zitbanken voor ons neergezet en iedereen komt even langs om de hand te schudden. De in kleurrijke

gewaden geklede vrouwen zingen ons spontaan toe. Er is geen elektriciteit, geen telefoon en voor water in het droge seizoen moeten de mensen hier dagelijks vier uur lopen met kruiken op het hoofd.

Al direct krijg ik de vrouw te spreken die lastig gevallen is door een soldaat van het regeringsleger. Voor haar gestolen spullen heeft ze een schadevergoeding gekregen en de bewuste militair zou worden gestraft. Het gaat nu goed met haar. Later op de middag bevestigt haar vader van tachtig het verhaal. Voor het eerst gaat mijn verbandtrommel open om de man te helpen aan een slecht verzorgde beenwond. Met de oude schotwond van de 'Chief' van het dorp kan ik niet veel, daarvoor is gespecialiseerde hulp nodig. Ik beloof hem contact op te nemen met onze dokter.

Aan het einde van de middag pikt de heli ons weer op. Het lijkt alsof de Russische vlieger last heeft van hoogtevrees, want hij vliegt voortdurend net iets boven de boomtoppen. Onderweg nemen we ook nog ons medisch team mee, die een door drie kogels gedode man heeft onderzocht. Het gaat waarschijnlijk om een uit de hand gelopen vete en niet om een inbreuk op het staakt-het-vuren verdrag.

Terug in onze compound rapporteer ik uitvoerig de humanitaire aspecten van mijn bezoek. Volgende week wordt een speciale functionaris voor dit onderwerp verwacht, waarvoor ik mijn zojuist verworven kantoor moet opofferen. Tijdelijk krijg ik onderdak bij Brandt, totdat mijn collega van Sector III verhuist van het centrale hoofdkwartier naar zijn eigen gebied en ik zijn kantoor kan overnemen.

Woensdag, 26 juni. De commandant van de 18e Brigade van het regeringsleger, de kolonel Shazely, ontvangt me uiterst vriendelijk in het op enkele kilometers van Tillo gelegen hoofdkwartier van zijn eenheid. Vier gemakkelijke stoelen staan voor onze bespreking gereed onder een afdakje. Een stram saluerende soldaat brengt water, thee en koffie. Ik voeg weer enkele woorden toe aan mijn beperkte Arabische vocabulaire.

Onderwerp van gesprek is de artillerie in Krongo, die weliswaar buiten het gedemilitariseerde gebied staat, maar dit wel kan bereiken. Ik wil dat de Russische 122 mm houwtser en de Kaytusha terugstootloze vuurmond zo snel mogelijk worden weggehaald. De kolonel is welwillend, maar de enige hiervoor geschikte truck is defect en reparatie duurt een paar dagen. Als we opstappen kondigt een trompetter de dagelijkse vlaggenparade aan.

Terug in Tillo overleg ik op de veranda met de Zweedse kolonel, die generaal Wilhelmsen deze week vervangt. Ik wil desnoods zelf

een trekker sturen en krijg hiervoor toestemming, als tenminste alle andere mogelijkheden zijn uitgeput.

Tijdens een tweede ontmoeting langs de weg in Kadugli is de Soedanese kolonel nog even welwillend maar het is duidelijk dat het via hem nog wel even duurt voor het geschut is weggehaald en ik besluit zelf een truck te huren. Met een lariam-pil achter de kiezen houd ik siësta.

Even na acht uur in de avond staat er al een vrachtauto voor de poort, maar bij een korte inspectie blijkt de oude Engelse Bedford niet over een trekhaak te beschikken en ik stuur hem weer weg. Felle lichtflitsen boven de horizon kondigen het onweer aan. Na elke tropische regenbui wordt ons binnenterrein weer wat groener. Het gras schiet uit de grond. Het regenseizoen duurt tot oktober en alle wegen in deze omgeving zullen spoedig voor onze Toyota's vrijwel onbegaanbaar zijn. Om deze reden is een aantal lichte ATV's aangeschaft, een soort vierwielige motorfietsen. Naast de twee helikopters en onze terreinwagens vormen deze een extra attractie voor ons verblijf hier. Met de regen, komen ook de muggen en de malaria. Ik blijf dus maar lariam slikken en zie uit naar de exotische dromen van de nacht.

Donderdag, 27 juni. Iets na negen uur komt dezelfde vrachtwagen van gisteravond weer terug. De in lang wit gewaad gehulde chauffeur kondigt de trekker aan, die inderdaad na een half uurtje eveneens voor de poort verschijnt. Ik stuur ze naar het garnizoen en volg met de twee locale monitors kort erna.

De kolonel is er niet, maar een van zijn plaatsvervangers laat welwillend voor de bataljonscommandant in Krongo een order maken om zijn houwitser in te leveren. Dit uittikken duurt een uurtje. Vervolgens komt er eten en thee en uiteindelijk tegen twaalfen vertrekt de truck met een groepje gewapende soldaten en een kaderlid naar Krongo. De tractor volgt. Dat wilde ik even zien. De rit naar Krongo zal zo'n vier uur duren en dat hoef ik niet mee te maken, dus we gaan terug naar Tillo voor mijn siësta. Ik droom de laatste verschijnselen van de lariam weg en aan het einde van de middag ga ik met de heli kijken hoever mijn operatie is gevorderd.

In Krongo staan minstens tweehonderd mensen om het kanon, dat door een paar soldaten gereed gemaakt wordt voor vertrek. De bataljonscommandant is niet blij dat hij zijn speelgoed kwijt raakt en ik blijf dus maar even. De heli wacht met draaiende rotor en na een kleine tien minuten vertrekken we weer naar een ander plaatsje, waar ook nog een stuk geschut wordt vermoed en dit blijkt juist. Uit de lucht ontwaar ik nog een houwitser in stelling en deze moet dus ook weg, als het even kan morgen nog. De kolonel mag hiervoor zo nodig dezelfde tractor gebruiken.

Meteen na terugkomst gaan we bij onze compound in training voor de voetbalwedstrijd van morgen. Onze Zwitserse pr-man heeft bedacht om voorafgaand aan de finale van het wereldkampioenschap in Japan, ook hier een internationaal toernooitje te spelen. Op het nabijgelegen terrein worden we door de lokale jeugd in felgekleurde shirts met vijf-nul ingemaakt. Dat belooft wat morgen in het 'stadion' van Kadugli.

Vrijdag, 28 juni. Het stadion heeft iets weg van een vervallen Romeinse arena. Als ons team even na de afgesproken tijd aankomt, zijn we de eersten. Er is natuurlijk geen gras, maar er zijn wel twee heuse tribunes en het geheel is omgeven door een grote muur. Na enige tijd arriveren onze tegenstanders en enkele honderden toeschouwers, die door een politieagent op afstand worden gehouden.

De luidsprekers van de nabijgelegen moskee schallen over het terrein. De gemiddelde leeftijd in de andere teams is de helft van die van ons. Door een goede verdediging valt de schade mee en gaan we met een diplomatieke 1-0 van het 'veld'. Tegen de tijd dat we voor een tweede ronde aan de beurt zijn, verdwijnt het stadion in een stofstorm en als die is opgetrokken spoelt de tropische regen ons terug naar de compound. De rest van het toernooi zal volgende week worden uitgespeeld.

In Tillo schuilen de geiten voor de deur van mijn slaapkamer onder de veranda. Alles ligt onder een dikke laag zand en stof. Door al het vocht valt de stroom uit en we gaan in het donker aan tafel. Een voordeel is dat onze bron en daarmee ons watersysteem goed gevuld raakt, waardoor we voor het eerst in weken kunnen uitzien naar een goede douche. Overigens volstaat voor dit doel al een korte wandeling over het kamp, want het water komt met bakken uit de hemel.

Zaterdag, 29 juni. De tractor gaat opnieuw op weg om een stuk geschut op te halen, ergens een paar heuvels verderop. Tegen het einde van de middag verwacht ik enig resultaat en ga met de heli een kijkje nemen. De aankomst in Keiga veroorzaakt een spontane volksoploop. Het blijkt dat hier nog nooit eerder een helikopter is geland en de lokale bevolking dromt rondom het Russische toestel, terwijl ik de houwitser bekijk die nog geen centimeter van zijn plaats lijkt te zijn gebracht. De tractor is er nog niet en de plaatselijke militairen weten van niets. Het stuk geschut dateert uit 1944 en zo'n vijf jaar geleden is er het laatste schot mee gelost, vertelt de commandant.

(Houwitser uit de 2e wereldoorlog in Kega)

Ik noteer het serienummer en na een klein kwartiertje geef ik onverrichte zake het vertreksein. De drie bemanningsleden brengen de enthousiaste dorpsbewoners op veilige afstand en starten de motoren. Met handen en voeten maak ik de Russische piloot duidelijk dat ik de weg wil volgen om op deze manier onze tractor te traceren. Na een tiental minuten hebben we succes en vinden het voertuig terug in een rivier. De eigenaar, zijn zoon en een drietal soldaten staan op de kant toe te kijken.

Ik laat de helikopter landen, spring in de modder en beloof hulp te zenden. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan, want teruggekomen in Tillo kan ik op korte termijn geen geschikt voertuig vinden om het landbouwvoertuig op het droge te trekken. Uiteindelijk besluit ik om dan maar zelf de mensen op te halen en er volgt een woeste rit met de Toyota over de modderige steppe. Met behulp van de GPS en een enkele boer op een ezel komen we een heel eind. Op enkele honderden meters van de rivier kunnen we met de auto niet meer verder, maar de soldaten lopen ons tegemoet. Het is dan al bijna donker. Met tovenaarskunst brengt mijn Soedanese chauffeur ons terug in Tillo, waar mijn dagrapport met de nodige hilariteit wordt ontvangen. De blubber zit tot onder mijn oksels.

(de onfortuinlijke tractor in de rivier)

Humanitaire verkenning

Zondag, 30 juni. Tijdens de ochtendbriefing bedenk ik de titel 'humanitarian recce' en onder deze noemer ga ik vandaag met de auto op pad voor het inwinnen van informatie over de levensomstandigheden in mijn sector. Het gaat hierbij vooral om de beschikbaarheid van voldoende drinkwater, voedsel en medicijnen, evenals de aanwezigheid van scholen en onderwijzers.

De oorlog heeft veel kapot gemaakt en de mensen proberen nu de infrastructuur weer een beetje te herstellen. Naar goed Afrikaans gebruik wacht men echter eerst af wat er door anderen voor hen wordt gedaan. Als volgende week de specialist op dit gebied aan onze staf wordt toegevoegd, wil ik een overzicht kunnen geven van de belangrijkste noden in mijn sector.

De tocht gaat deze keer alleen over min of meer verharde wegen. Dit betekent hier een wegdek, vergelijkbaar met de onderlaag van een westerse autoweg, dus veel gruis, stenen en de daarmee verband houdende stofwolk, die de positie van je voorganger of tegenligger aangeeft. Waar er een gat is in de weg, wordt dit niet gedicht, maar verlaat het verkeer even de verharde weg, om die een stukje verder weer te vervolgen. Ervaren chauffeurs zijn daar heel handig in, waardoor er naast elke verharde weg een aantal sporen loopt. Het is hier ook heel gewoon om op de 'snel'weg te parkeren, op de fiets, op een ezel of een kameel te gaan of het vee te verplaatsen, afgezien van de bokken, geiten, koeien, ezels en kamelen die ongeleid hun eigen weg weten te vinden.

De eerste stop is veelbelovend. De plaatselijke 'chiefs' hebben hier alle wapens van burgers laten innemen en centraal opgeslagen, wat het straatbeeld al weer een stuk vriendelijker maakt. Zelfs het kleine garnizoen van dertig soldaten heeft hun wapens achter slot en grendel gestald. Na enige zoeken komt de sleutel te voorschijn en krijg ik wat oude AK47's en G3's te zien. In de hoek staat een 82 mm mortier, die ik binnenkort hier zal laten weghalen, want dit is in het staakt-het-vuren akkoord zo bepaald. De ergste noden worden genoteerd en we vervolgen onze weg.

Bij de kruising van de pijpleiding en de weg is een kleine nederzetting, waar we een lokale lunch gebruiken. Ik kies voor bonen, brood en uien, want dat kan ik herkennen. Het is hier een goed gebruik om van vlees, groente, melk en olie een soort drab te maken en er met de handen in te graaien, wat ik graag aan mij voorbij laat gaan. Het herkenbare smaakt goed en vooral de thee en de koffie erna. De weg langs de pijpleiding is lang, maar de beste van het gebied. Deze brengt ons in een uiteinde van mijn sector, aan de andere kant van de heuvels. Rechtstreeks vanuit Kadugli is hemelsbreed veel korter, maar vergroot de kans om ook mijn Toyota in een rivier te verspelen en ik heb nog vijf maanden te gaan in deze missie.

Het garnizoen van Keilak is blij verrast door onze komst. JMC is hier nog niet eerder geweest. De bataljonscommandant vertelt ons enthousiast over zijn eenheid, die vooral belast is met het bewaken van de pijplijn. Het moet voor El Nur, mijn SPLA monitor en voor zijn gesprekspartner een vreemde gewaarwording zijn om nu gewoon bij elkaar aan tafel te zitten. In het verleden bevochten zij elkaar in deze omgeving. Het hele dorp loopt uit bij ons bezoek aan de chieft. Ik noteer de belangrijkste noden. El Nur ontmoet veel oude bekenden. Na half vijf maken we rechtsomkeert. De tocht door de bergen zou teveel tijd vergen, de wegen zijn kort na de heftige regen van gisteren moeilijk begaanbaar. Ruim twee uur later zijn we terug in Tillo en begin ik met mijn nachtdienst in de ops-room. De hele nacht gaat de telefoon, zodat ik nauwelijks aan slapen toekom.

Maandag, 1 juli. Om half zeven meldt de Antonov het vertrek van de wekelijkse vlucht uit Khartoum en de verwachte aankomsttijd. Iedereen slaapt hier nog, zodat ik niemand blij kan maken met dit nieuws. Meteen na mijn aflossing ga ik een paar uur naar bed. Tijdens mijn inspectie van het artilleriebataljon in de middag ben ik blij verrast, want ik tref hier het oude kanon uit Keiga aan, dat de door mij gestuurde en in de rivier gestrande tractor zaterdag zou ophalen. De operatie is gisteren met succes over gedaan en dat verbaast mij, want de houwitsers heeft slechts anderhalf wiel. Er zullen nu wel diepe sporen zijn getrokken in de modderwegen door de Miri Hills... Ook het kanon uit Krongo is terug en een flink

aantal mortieren en een houwitser uit Sector III, waar men nog druk bezig is met demilitarisatie. Goed nieuws dus voor in mijn dagrapport. Mijn sector is de eerste waar de doelstellingen van het eerste mandaat zijn gehaald. Dit mandaat eindigt op 31 juli en iedereen wacht op het groene licht voor het tweede half jaar.

Onze compound wordt inmiddels druk bevolkt door vrijwel alle deelnemers aan deze missie, want morgen wordt er de hele dag vergaderd. Tevergeefs trachten de Britten mij te vinden voor hun travestiefestijn van de volgende avond. Deze anglosaxische liefhebberij moet vooral een Britse aangelegenheid blijven, zo nodig ondersteund door hun Amerikaanse vrienden. Zij gedragen zich immers het meest macho tijdens hun werk hier, dus nu mogen ze zich ook van een andere kant laten zien. Ik zal handhaven in mijn Hollandse waardigheid en mij hier niet aan bezondigen!

(mijn eerste logement in Tillo)

De Nederlandse driekleur van mijn grootmoeder, die al twee wereldoorlogen heeft doorstaan, siert inmiddels mijn werk- en slaapkamer, bevestigd aan een hoek van de geïmproviseerde bedopbouw. De klamboe bewijst goede diensten. Elke avond bezoekt een ander niet-geïnviteerde insectensoort onze gebouwen. Gisteren waren het grote, vliegende kevers, verleden week vooral vliegen en binnenkort zullen de malariamuggen ons niet in de steek laten. Ook aan airco, ventilator en insectenspray hebben ze een hekel en die bewijzen dus goede diensten.

In de namiddag stap ik voor het eerst op een ATV en maak samen met Brandt een korte tocht door de omgeving. Een rit op deze vierwielige motor is vooral sensationeel. Ik kan mij nog niet veel voorstellen bij het operationele nut, maar misschien komt dat nog. Weerlicht kondigt in de avond nieuwe regenbuien aan.

Dinsdag, 2 juli. De 'Commanders-conference' van vandaag gaat vooral over de behaalde doelen en de verwachtingen voor het komende half jaar. Iedereen die wat voorstelt in deze missie is vanuit vele hoeken van Soedan naar Tillo ingevlogen en komt in korte presentaties aan het woord. Het grote vraagteken is nog altijd de finale goedkeuring van de rebellen voor het tweede mandaat. In de middag discussiëren we over de toekomst.

Ik vind de structuur van deze missie prima: een pragmatische gelegenheidscoalitie die faciliteert, waarneemt en bemiddelt. Zo wordt het pad geëffend voor de NGO's, de niet gouvernementele organisaties, die onder vredesomstandigheden voor humanitaire hulp kunnen zorgen. Deze opzet moet slagen en kan dan als voorbeeld dienen voor andere brandhaarden in de wereld. Zoals wel vaker is de structuur prima bedacht, maar de kwaliteit van de uitvoering is bepalend voor het succes.

In de avond volgt de 'Miss Nuba Mountain'-verkiezing en natuurlijk hebben de anglosaxische deelnemers aan deze missie zich in de vrouwenkleden gehuld. De kandidaten moeten een emmer water op het hoofd dragen. Dit waterballet behoeft geen verdere toelichting. Het aardige aan de mensen in deze missie is, dat het vrijwel allemaal bijzondere persoonlijkheden zijn, waardoor elke karikatuur bij voorbaat al geslaagd is.

Woensdag, 3 juli. Het eerste onderdeel van mijn verkenning van vandaag is snel gedaan, drie van de vier dorpen op mijn kaart blijken er niet meer te zijn, zodat ik al aan een deel van mijn programma voor donderdag begin. Inmiddels zijn we gestart om met behulp van GPS zelf plattegronden te maken, want buiten de voor mij onleesbare Russische luchtvaartkaarten, is er geen betrouwbare weergave van mijn sector, waardoor ik soms voor verrassingen kom te staan. Een plaatselijke kunstenaar heeft in de ops-room een levensgrote wandschildering van de Nuba Mountains gemaakt, maar de beste man was meer creatief dan cartograaf.

Onderweg naar het zuiden stuit ik op de restanten van een mislukt munitietransport. De niet-ontploffte 12 cm mortiergranaten liggen nog steeds rondom het verroeste, ontploffte karkas. Het kost mij enige moeite om mijn nieuwsgierige gezelschap overal af te laten blijven.

(niet ontplofte mortiergranaten in de berm)

In het garnizoen van Shatt Damam tref ik een eenzame 120 mm mortier aan, die met munitie nog steeds in stelling staat. Dit is niet de bedoeling. Volgens afspraak moet alle artillerie inmiddels teruggetrokken zijn in het artilleriebataljon in Kadugli. Morgenochtend dus direct naar de brigadecommandant. De ontvangst door de chiefs in het Shatt-gebied is allervriendelijkst.

Aan het einde van de middag maak ik een lange tocht met de ATV door de omgeving. Het contrast is groot als ik met het moderne terreinvoertuig tussen de strohutten rijd. De mensen lijken helemaal niet afgunstig op deze opzichtige uiting van westers kapitalisme. Ze zwaaien me vriendelijk na. Vandaag is er voor het eerst post uit Nederland, vooral rekeningen en dergelijke. De wereld is soms te klein.

Donderdag, 4 juli. Bij de poort wacht volgens afspraak een priester en zijn helper om ons vandaag in contact te brengen met geloofsgenoten die in de problemen zouden zijn door geweld en intimidatie van moslims. In de tweede auto gaat Niels mee, een wat oudere Deense monitor van Sector III, die kort geleden is aangekomen en nog niet veel buiten onze compound is geweest.

In de ochtend bezoeken we dezelfde chieft als gisteren in Shatt Daman, maar het probleem hier is van een heel andere orde en wat meer gecompliceerd. De chieft is vorige maand door het leger in zijn dorp gearresteerd, geslagen en acht dagen vastgehouden, omdat hij kinderen als goedkope arbeidskrachten aan nomaden zou hebben verkocht. Dit mag nergens, dus naar mijn idee is hij terecht aangepakt. Drie van zijn zonen zijn in het leger en een groot deel van de mannen in het dorp zijn soldaten. De soldaten

gedragen zich slecht tegenover de vrouwen, vooral bij de enige werkende dorpspomp. Voorts is er nog steeds een avondklok en de dorpsbewoners moeten al om vijf uur 's middags binnen zijn, terwijl iedereen dan nog druk bezig is op het land.

Vreemde ogen dwingen en na enkele uren met alle betrokkenen onder de grote boom kan ik conclusies formuleren, waarmee iedereen van harte instemt: de avondklok is tijdens het vredesproces niet meer nodig en wordt direct afgeschaft, de soldaten gaan zich beter gedragen, superieuren zien hierop toe, iedereen bij de pomp wacht op zijn beurt en er komt civiele politie om op onze afspraken toe te zien en om de politietaken van het leger over te nemen. Het leger moet in vreedstijd immers een stapje terug doen. De legerkapitein in ons gezelschap instrueert het lokale kader en alles lijkt opgelost, maar natuurlijk ben ik niet zo naïef, dus volgende week gaan we nog maar eens kijken.

In het volgende dorp is volgens de priester in ons gezelschap driekwart christen, maar hij kan er niet één vinden. We drinken koffie met de plaatselijke notabelen en wachten, maar de zoektocht van de priester blijft zonder succes. Ik vermoed geen angst bij de mensen, daarvoor is de sfeer veel te ontspannen, maar je kunt natuurlijk niet uitsluiten dat ze niet durven. Waarschijnlijk is de belangstelling voor religie hier niet zo groot. Men is hier moslim, omdat iedereen dat is en verder lijkt men redelijk relaxed met het geloof om te gaan.

In het laatste dorp bezoeken we de Anglicaanse kerk die daar in 1930 door de Britten is gebouwd. Het dak is in de loop der jaren verdwenen, maar verder is het gebouw grotendeels in tact. Een soldaat vertelt dat hij elke zondag de mis bezoekt en daarbij geen problemen ondervindt. Het enige discussiepunt hier is de houding van de plaatselijke chieft. Die heeft op het erf van de kerk zijn huis gebouwd, terwijl er elders voldoende ruimte is. De priester in ons gezelschap lijkt niet echt geïnteresseerd in deze kerk. Hij is van een ander geloof. Wat minder zendingsdrang zou misschien wel op zijn plaats zijn in dit deel van de wereld, er zijn andere prioriteiten.

In het garnizoen vind ik weer een 120 mm mortier die niet is teruggetrokken en een kleinere van 82 mm staat op een heuvel. Morgen maar weer eens praten met de brigadecommandant. Tegen zonsondergang komen we terug in Tillo. Onder de grote boom van Kauda is het mandaat vandaag met zes maanden verlengd, dus we kunnen voorlopig verder. Ik vind het een heerlijke baan.

Vrijdag, 5 juli. Ook onze 'vrije' dag begint met de ochtendbriefing, die vandaag door Inka wordt geboycot. Zij vindt als dokter dat er tenminste een keer in de week een vrije dag moet zijn, zodat iedereen een beetje tot rust kan komen, maar ik ben wel nieuwsgierig naar het overleg van gisteren en sta vijf minuten voor de vergadering op om twee minuten erna weer in bed te duiken, want vreemd genoeg krijg ik eerst nu last van de lariam-pil die ik woensdag heb ingenomen. Mede hierdoor verlies ik twee van de drie schaakpartijen met Inka op het vipterras voor het generaalsverblijf. De dokter is tot diep in de nacht hierover zo opgetogen, dat de generaal de volgende dag de vergadering begint met de verzuchting dat schaken toch een luidruchtige sport blijkt te zijn...

Zaterdag, 6 juli. Bij de 18de brigade heb ik nog niet eerder zoveel opwinding meegemaakt. Het is betaaldag, maar een paar dagen te laat en er breekt bijna een opstand uit als het geld er nog niet is. Uiteindelijk komt het allemaal goed en tegen elven, tijdens zijn ontbijt, krijg ik de brigadecommandant te spreken over de artillerie die nog altijd in het Shat-gebied staat opgesteld.

Hoe aardig en gastvrij ook aangeboden, ik neem niet deel aan de maaltijd. Ik kan nog steeds niet wennen aan het graaien in de grauwe drab die bij mij allerlei andere associaties oproept dan die van een smakelijke maaltijd.

De kolonel belooft terugtrekking binnen een paar dagen, maar heeft weer onze hulp nodig voor het zwaardere geschut. De tractor zal inmiddels wel uit de rivier zijn gevist, dus ik beloof deze ter ondersteuning van de operatie.

Er gaan inmiddels geruchten dat lokale bestuurders via tientallen moskeeën vrijdag hebben geageerd tegen het vredesproces en onze missie. Tijdens de terugrit ben ik op mijn hoede voor stenengooiers, maar het blijft rustig in het stadje.

Zondag, 7 juli. De priester krijgt een herkansing en brengt me naar Reaka op zoek naar christenen in nood. Midden in een groot open veld naast de geblakerde resten van een tot op de grond toe afgebrand houten bouwsel wacht in de open lucht een kleurrijk gezelschap op onze komst. Als ik uit de auto stap staan de bijna driehonderd gelovigen op en beginnen te zingen. Het klinkt prachtig. De priester leidt ons naar de enige twee stoelen en met een gezicht alsof ik elke dag met gezang in een volle kerk wordt ontvangen, neem ik de welkomstrituelen in ontvangst. Er wordt een toespraak verwacht en via mijn tolk strooi ik een aantal clichés over de hoofden van de mensen uit, maar ik benadruk toch wel de beperkte mogelijkheden van onze missie, want ook wij zijn niet in staat om duizenden jaren oude religieuze twisten in een oogwenk te beslechten. Donderdagavond is de onlangs

hier gebouwde kerk in brand gestoken en de mensen verdenken de chieft van het dorp. Hij heeft de gelovigen immers al enige malen bedreigd. Ik schrijf enkele bladzijden van mijn notitieboekje vol over deze inbreuk op de godsdienstvrijheid, maar ik ben niet optimistisch over het resultaat. De regering is immers druk bezig met het islamitiseren van Soedan en voor zover dit niet door de bevolking wordt gevolgd, is een zo groot deel hiervan inmiddels praktiserend moslim dat je het bouwen van een kerk in dit land kunt vergelijken met het in het verkeerde vak plaatsnemen in een voetbalstadion.

(de twee dagen voor mijn komst platgebrande kerk)

Maandag, 8 juli. In zijn geboortestreek ontmoet El Nur, de SPLA monitor in mijn team, tal van bekenden, waaronder een van zijn twee vrouwen. Er lopen ergens in deze buurt ook nog wat kinderen van hem rond. Het leven van een rebel bestaat niet uitsluitend uit ontberingen.

De monitor van het regeringsteam is niet komen opdagen en mijn chauffeur heeft een weekje vrijaf, zodat de patrouille van vandaag meer een familieaangelegenheid is. Tot voor kort vermoedde ik dat vrijwel al het wild in Afrika door hongerende mensen was opgegeten, maar volgens El Nur is dat slechts ten dele het geval. Andersom komt ook nog wel eens voor. Zo leven er enkele zeer grote slangen in deze buurt, waaronder pythons van vele meters lang en in de (boven) Nijl zijn er krokodillen. Veel verder naar het noorden komen ze niet, vanwege alle

dammen in deze rivier. Vandaag zien we slechts een aantal aapjes de weg over schieten, want de meeste wilde dieren houden zich overdag schuil. In de bergen hier schijnen gorilla's te leven en ander soort apen. El Nur noemt verder nog luipaarden, giraffen en hyena's, terwijl veel zuidelijker ook leeuwen en olifanten voorkomen. Onze tocht krijgt daarmee iets meer van een safari, hoewel het vandaag bij overstekende aapjes, bokken, geiten, koeien, ezels en een enkele kameel blijft.

Op de terugweg, dicht bij ons hoofdkwartier, wordt onze auto bekogeld met stenen. Dit is op deze plek eerder gebeurd, maar niemand heeft toen de daders kunnen zien en die incidenten leidden toen tot bezorgde opmerkingen in het dagelijkse rapport aan de deelnemende landen. Dit keer zie ik in mijn spiegel een paar jongens wegrekken en zet de achtervolging in.

Na een korte, spectaculaire rit tussen de strohutten door, krijgen we één van de daders te pakken. Het blijkt een jongen van misschien net een jaar of tien. Na een vermanende preek leveren we hem over aan de inmiddels in groten getale toegestroomde buurtbewoners, die de bestraffing van de angstige dader op lokale, niet zachtzinnige wijze van ons overnemen. Bij de achtervolging blij ik enige elektriciteitsdraden met de vlaggenstok van de auto te hebben meegenomen en met excuses worden deze aan de gedupeerden terug gegeven.

(teruggetrokken geschut in het 302 Bataljon in Kadugli)

Bedreiging

Dinsdag, 9 juli. Alle artillerie in mijn sector is nu terug in Kadugli, zoals in het staakt-het-vuren akkoord is afgesproken. Na een inspectie van het artilleriebataljon gaat ons team per auto in de richting van Miri Barra.

Net buiten het dorp belet de rivier de doorgang. Het is dezelfde plaats waar we een tiental dagen terug een tractor verloren, dus ik waag het er niet op. Een stuk verder slaag ik er wel in de rivier te passeren en onder de grote boom worden we hartelijk ontvangen door de plaatsvervangend chieft. Hij bericht de noden van het dorp.

Net voordat we weg gaan, meldt een man uit een naburige plaats zich bij ons en vertelt over een schietpartij gisteren. Een 12-jarige jongen is zonder duidelijke reden door Bagara's gedood. De Bagara's zijn nomaden, rondtrekkende veehouders. Ze zijn niet erg populair, omdat ze veelal hun koeien op andermans grond laten grazen. Verder houden ze werkkrachten zonder betaling. De man vermoedt ook in dit geval slavernij. We nemen hem mee naar Tillo, om zijn verhaal te doen tegenover onze politiemonitors.

Onderweg belt de ops-room via de satelliet of ik direct terug wil komen. Mede door de dreigende regen, een nieuwe route en enige handigheid in het terreinrijden die ik hier inmiddels heb verworven, zijn we binnen het uur terug.

Op de veranda ontmoet ik de priester opnieuw. Hij is net onderzocht door Inka en vertelt dat hij gisteren door de chieft en enkele mannen in Shatt Damam is mishandeld vanwege ons bezoek verleden week. Ook blijkt dat dit gezelschap ons zondag tevergeefs heeft opgewacht. De priester had namelijk ook zijn volgelingen in dit gebied opgeroepen om zich die dag te verzamelen en met ons te praten over hun problemen. De chieft had dit echter met geweld willen verhinderen, maar na ons bezoek aan de afgebrande kerk en het gesprek met de leden van die geloofsgemeenschap besloot ik terug te gaan naar Tillo. Blijkbaar laat mijn beschermengel mij ook hier niet in de steek.

De bedreiging aan mijn adres wordt in onze staf uitgebreid besproken. Mijn lokale monitors adviseren bewapening en bodyguards, maar dat is niet onze manier van werken. Wij zijn hier tenslotte op vredesmissie.

Woensdag, 10 juli. Aan het begin van de middag vlieg ik samen met mijn Zweedse collega, majoor Ronny Persson, en zijn staf naar zijn nieuwe hoofdkwartier in Umm Sherdiba. De plaatselijke bouwvakkers hebben hun best gedaan en er is een voor Afrikaanse begrippen nette compound gemaakt. Er is echter een

lastige beperking: alle wegen naar het kamp zijn gesloten voor JMC, omdat een maand geleden een auto van onze cateraar onderweg naar Umm Sherdeba op een landmijn is gereden. Uiteindelijk heeft het leger de wegen in een recordtijd en op een geheel eigen wijze op mijnen verkend (15 kilometer in twee dagen...), dus het vertrouwen in een veilige rit is nog niet voldoende aanwezig om de weg weer open te stellen. Met de helikopter gaat het echter prima. Ik ben jaloers op zijn locatie, lekker ver weg van het hoofdkwartier, maar er zijn ook veel beperkingen. Toch besluit Ronnie om op korte termijn hier zijn intrek te nemen.

(JMC compound in Umm Sherdiba)

Tegen drieën komen we aan in Abu Lelah, waar tijdelijk en onder primitieve omstandigheden een rebellenbataljon bivakkeert. Ze zijn afkomstig uit het gedemilitariseerde deel van mijn gebied, maar nu in sector III, zodat ik het contact overdraag aan mijn collega. De ontvangst bij de rebellen is als altijd bijzonder enthousiast en hartelijk. Onder de grote boom praten we ze bij over het nieuwe mandaat.

(Shai in Abu Lelah)

Donderdag, 11 juli. Nadat ik mijn Lariam-roes heb uitgeslapen, gaan we de bergen in, dit keer met kapitein Khalid, een voor mij nieuwe monitor van het regeringsleger en eerste-luitenant El Nur van SPLA. We waden opnieuw met de Toyota door de rivier en na een kleine twee uur door de auto te zijn geschud, bereiken we de kleine legerplaats Kega. Volgens de bevolking zijn op onze route de afgelopen twee jaar twee landmijnen ontploft, zodat ik besluit de volgende keer maar weer de helikopter te nemen. In het dorp staat nog een 82-mm mortier. Die moet daar weg, net zoals de oude houwitser uit 1944, die ik verleden week heb laten weghalen. Dit tot enig ongenoegen van de kleine sergeant-majoor, die daarmee het belang van zijn garnizoen ziet verschrompelen.

De chieft van het dorp vreest de Bagara's, die aan het einde van het regenseizoen, in oktober hun koeien de velden laten leeg vreten. Dit heeft al enige malen tot dodelijke ruzies geleid. Ook in het volgende dorp zijn deze nomaden gevreesd.

Ik bekijk het kleine politiebureau en de cel, een hut met een deur van tralies. De plaatselijke politie arresteerde twee dagen terug een twaalf jarige jongen die een leeftijdsgenoot heeft doodgeschoten. Dood gaan is erg makkelijk in Afrika. De dader is naar Kadugli gebracht.

De twee chiefs van de regio heten ons van harte welkom. Het is het eerste bezoek van JMC aan hun dorp en ik noteer hun noden. Via de pijplijnroute rijd ik terug. Ook op de weg van Kega is verleden jaar een mijn ontploft. Net voor een hevige regenbui zijn we terug in Tillo.

Vrijdag, 12 juli. Onze Britse kolonel heeft een zware dag. Een van zijn levensopgaven is het punctuele begin van onze dagelijkse ochtendbespreking. Als iemand ook maar enkele seconden te laat binnenkomt, lijkt hij welhaast te ontploffen. Vooral Inka moet het wat dat betreft veelvuldig ontgelden, want die is wars van alle militaria en vooral van dat van de Britten.

Een halve minuut voor aanvang begint de Noordierse Joe met aftellen. Klokslag negen uur gaat de deur dicht en start Stuart met enige aarzeling zonder onze kolonel de vergadering. We zijn net klaar als de deur openvliegt en de woedende Brit binnenstormt. Zelfs zijn Engelse ondergeschikten kunnen nauwelijks hun lachen inhouden, vooral niet wanneer hij ons gelast opnieuw te beginnen. Zonder een spier te vertrekken herhaalt Stuart in vijf minuten de volledige bespreking.

Ik amuseer me kostelijk om deze Britse folklore, maar Thorn, onze Noorse 'Humanitarian Officer' kan er de humor niet van inzien en belt woedend naar de generaal over het gedrag van zijn plaatsvervanger. Wilhelmsen is in Khartoum om daar VN Secretaris-generaal Kofi Annan bij te praten.

In de middag maak ik een plan voor de inrichting van mijn nieuwe kantoor, een tiental meters verderop. Ik krijg er de komende maanden vier internationale monitors bij en dus ook acht lokale medewerkers en enkele chauffeurs en tolken, zodat ik voor een kleine twintig man werk- en slaapruijnte nodig heb. Het zal echter nog wel even duren voor alles klaar is en de mensen daadwerkelijk aan het werk zijn, want nieuwe medewerkers stromen slechts mondjesmaat binnen.

Met Thomas, onze Zwitserse voorlichter, trek ik aan het einde van de middag de bergen in en we hebben een schitterend uitzicht. De heuvel wordt door de plaatselijke bevolking 'Snake Hill' genoemd en jawel, op de terugweg ligt er één op ons pad. Bij nader inzien blijkt het diertje al dood te zijn, zodat het mes weer terug in de schede kan.

Zaterdag, 13 juli. Met de Zuid-Afrikaanse helikopter gaat ons team naar Korongo, een kleine garnizoensplaats, een kwartiertje vliegen van Tillo. De nationale sport van blank Zuid-Afrika is rugby en wegens een belangrijke wedstrijd op televisie kost het enige moeite de vliegers voor onze missie te winnen, maar uiteindelijk zijn we onderweg. Ook Inka en Asbjorn gaan mee. De Noorse luitenant-kolonel is de politiemonitor en houdt toezicht op de vervanging van het leger in het gedemilitariseerd gebied door politie. Dit gaat soms één op één, zoals in Miri Juwa, waar op een bevolking van nog geen 100 mensen, 14 politieagenten zijn

gestationeerd. De bewapening van de politie wijkt ook niet veel af van die van het leger, de bekende AK47 en G3-geweren.

Inka ziet toe op de volksgezondheid en ontmoet in Korongo een militaire collega-arts, overigens de eerste niet-westerse dokter die ik in mijn regio tegenkom. Als Inka onze compound verlaat, gaat altijd een grote tas met eerste hulp goederen mee, want de heli is ook onze vliegende ambulance.

In Korongo landen we iets te ver van het garnizoen, zodat we ons een breuk sjouwen met alle spullen. Op de open plek van de twee weken geleden teruggetrokken houwitser staat nu een 120 mm mortier, geheel tegen de regels van het staakt-het-vuren verdrag. Goed dus om even te gaan kijken, want mijn sector was als eerste vrij verklaard van zwaardere wapens en dat wil ik natuurlijk zo houden. Omdat Asbjorn tussen de heuvels van Miri Juwa geen geschikte landingsplek kan vinden, is de heli een uur te vroeg terug en moeten we de thee afslaan.

In de middag ga ik met Thomas naar de stad en huur voor enkele honderden dollars het hele stadion en 25 muzikanten, want morgen ben ik jarig en bescheidenheid is nooit mijn sterkste kant geweest. Voorafgaande aan mijn verjaarsfeestje is de finale van ons enkele weken geleden wegens tropische regens afgebroken voetbaltoernooi. Onze cateraar ondersteunt de feestelijkheden met twee bedienden en vruchtensappen, want alcohol is hier uit den boze. Heerlijk dat je hier dit alles een dag van te voren kunt regelen, of beter gezegd: moet regelen, want als je het lang van te voren organiseert, is iedereen op het moment suprême al lang weer vergeten wat er is afgesproken.

Jarig

Zondag, 14 juli. Vandaag ben ik jarig! Drieënveertig ben ik geworden en dat vond ik vroeger heel oud, maar nu natuurlijk niet meer. Ik prijs me gelukkig dat ik nog zeer gezond ben en nog geen kale kop heb of grijze haren. Ik loop met gemak elk jaar een halve marathon en deze middag heb ik in de tropische hitte geen enkele moeite om in de finale van ons voetbaltoernooi mijn vijfentwintig jaar jongere tegenspeler bij te houden. Doelpunten maak ik niet (geen van ons overigens), dat vraagt andere schoenen, maar vooral andere benen. Het plezier is er niet minder om en enkele honderden toeschouwers, tientallen muzikanten en een enkele hoogwaardigheidsbekleder zien toe hoe we door beide andere teams worden ingemaakt. Onze kolonel, die de generaal hier vervangt, kan het niet aanzien en is al lang voor het eindsignaal vertrokken, zodat ik de honneurs waarneem en als sectorcommandant de beker uitreik aan de winnende ploeg.

(verjaarsfeestje in het stadion)

Hierna wordt het een gezellige chaos met locale muzikanten op het veld en mijn alcoholvrije verjaarspartijtje op de tribune. Als ook de rest van het publiek de feestelijkheden van nabij wil meemaken, worden ze door enkele ordebezoekers wegnippend, maar dat is hier heel gewoon.

Met de ATV rijd ik in het donker terug naar Tillo. Dat is een minder goed idee, want straatverlichting is er niet, maar wel stof en duizenden insecten, zodat ik me terug in de compound als gezandstraald voel. Op het 'generaalsterras' nemen we een petit comité nog een afzakkertje. Een zeer bijzondere verjaardag.

Maandag, 15 juli. De generaal is terug van zijn diplomatieke rondreis en zijn verjaarscadeautje voor mij is een compleet gebouw voor mijn sectorhoofdkwartier. Na mijn terugkomst van een lange patrouille door de regio komt hij me zelf rondleiden. De enkele kamer, die mijn zuinige Britse collega voor me had bedacht en ik inmiddels op papier al heb ingericht, is veel te klein voor de nabije toekomst. Het worden er nu zes, die van mij in het midden, een ops-room en twee slaapkamers van elk 36 m² en twee opslagruimten, bij elkaar zo'n 150 m². Aan het einde van dit jaar moeten hier een kleine twintig nationale en internationale monitors, vertalers en chauffeurs zijn ondergebracht. Het gebouw ligt dicht bij de ingang van de compound, zodat het makkelijk bereikbaar is voor bezoekers uit de regio. Die komen steeds vaker, evenals lange brieven en een enkele petitie, veelal met

klachten over geweld en diefstal. De 'gewone' zaken, zoals diefstal van geiten en koeien, worden verwezen naar de politie, de inbreuken op de staakt-het-vuren overeenkomst worden door ons zelf behandeld. Ook schendingen van mensenrechten vallen hier onder. Ik heb er mijn handen vol aan en zie dus uit naar de komst van nieuwe medewerkers.

'President van de rechtbank'

Woensdag, 17 juli. Op verzoek van Ronny, de Zweedse commandant van Sector III, leid ik vandaag de eerste vergadering tussen legercommandant, rebellenleiders en de chiefs uit de regio in de legerplaats Um Durain, een kwartiertje vliegen van Tillo. Met de heli halen we de rebellen op in Abu Lelah, aan de andere kant van de berg en met mijn monitors land ik naast de laatste, nog niet teruggetrokken houwitsers. Ik word door een groot gezelschap verwelkomd, ik tel uiteindelijk meer dan honderd mensen in de vergadering en als we door de regen naar binnen worden gedreven, zijn er nog altijd zestig mensen in de grashut bijeen.

De bijeenkomst begint gespannen. Na de gebruikelijke, langdurige introductie van de aanwezigen deponeren de rebellenleiders twee onopgeloste klachten. Het gaat om verkrachtingen met geweld door soldaten van dit bataljon. Uiteindelijk blijkt er één al te zijn opgelost en de verdachte van de tweede zaak zit gevangen. De rebellenleider vertrouwt niet op de serieuze behandeling door het leger en ik stel voor de gevangene te bezoeken, zodat we niet aan de woorden van de commandant hoeven te twijfelen. Een groot deel van het gezelschap volgt ons tot bijna in de donkere, mufte cel in de kleine kazerne. Als na een tiental minuten de sleutel van het hangslot is gevonden treffen we achter de gammele ijzeren deur drie mannen, waarvan er één inderdaad de verdachte blijkt te zijn. De rebellen krijgen nu enig vertrouwen in een serieuze behandeling van hun aanklachten door het leger en de bijeenkomst wordt in een betere sfeer voortgezet.

Twee vrouwen zijn gekomen om te getuigen van een nieuwe zedenzaak. Bij de eerste getuigenis stuur ik de helft van de aanwezigen weg, het is tenslotte geen voetbalwedstrijd. Ik voel me hier bijna een rechter, maar dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn, de gewone rechtsgang moet hier weer gestalte krijgen, ook zonder aanwezigheid van internationale waarnemers.

Het leger belooft de nieuwe zaak ook grondig te onderzoeken en de dader te straffen. Na enige overtuigingskracht van kapitein Celement, mijn rebellen monitor, gaan zijn kompanen akkoord en na vier uur eindigt de 'zitting' met toespraken van de chiefs, waarin zij met grote woorden het vredesproces loven, het herstel van de rechtsgang en de verstandhouding tussen alle

aanwezigen. Ook JMC en de voorzitter van de bijeenkomst worden met complimenten beladen en in goede stemming delen we de door ons meegebrachte lunch, in afwachting van onze helikopter. Wat is dit werk toch leuk. Beleefd weiger ik het mij aangeboden aapje. Ze zien me aankomen in de compound...

Zaterdag, 20 juli. Deze week kreeg ik een uitgebreide petitie van de inwoners van Siguly over de noden van dit kleine bergdorp in de Miri Hills. Het leger heeft vorig jaar hun hutten platgebrand en de mensen verjaagd, maar door het staakt-het-vuren is een groepje teruggekeerd en probeert er weer een bestaan op te bouwen. Ik wil er al een paar dagen heen, maar ik heb een goede gids nodig, want er liggen landmijnen en niemand weet precies waar. De enige weg is verleden jaar na een mijnexplosie gesloten. Het is lastig om iemand van het regeringsleger mee te krijgen en dat is niet alleen vanwege de landmijnen, maar meer uit angst voor de grote slangen die in de heuvels voorkomen. Uiteindelijk is 1e Luitenant Mohammed Omar bereid om mee te gaan, maar niet zonder enige voorzorgen, je weet maar nooit, het staakt-het-vuren verdrag is tenslotte niet gesloten met pythons en boaconstrictors... Hij regelt drie zeer degelijke fietsen van Chinese makelij, want daarop zijn we voor eventuele antitankmijnen veiliger dan in de auto. Mijn chauffeur brengt ons een eind op weg en na veel zoeken vinden we het begin van de oude weg naar Siguly, inmiddels niet meer dan een smal paadje. Op de fiets gaan we verder, de rugzak met verbandmiddelen en de watervoorraad achterop. Clement, de rebellenkapitein voorop als verkenner, Mohammed sluit als 'rear gunner' de stoet. Mochten de monsters van de Miri Hills mij onderweg te grazen nemen, kan hij daar misschien nog iets aan doen.

(In de Miri Hills)

Na een uurtje komen we de restanten van de op een mijn gereden auto tegen. Het gat in de grond is mooi rond en diep en wijst duidelijk op een antitank- en niet op een anti-personeelsmijn. De eerste kan niet door ons op de fiets geactiveerd kan worden, de laatste wel. AP-mijntjes vind je meestal niet op de weg, maar voor verdedigingsposities, zodat ik me weinig zorgen maak.

Na een tiental riviertjes te zijn doorgestoken gaat het pad steeds steiler omhoog en klauteren we met de fiets in de hand over de stenen de berg op. De lokale pythons en boaconstrictors blijken echter besloten te hebben dit verhaaltje niet verder op te leuken en laten zich vandaag niet zien, zodat we na enkele uren ongeschonden de hutjes van Siguly bereiken. De verraste bewoners in deze middle of no-where zijn erg enthousiast over ons bezoek. Hoopvol hebben ze enige tijd terug in de wildernis al een landingsplaats voor onze helikopter uitgehakt, maar als goede Nederlander arriveer ik natuurlijk op de fiets!

De terugweg gaat wat vlotter onder invloed van de dreigende regen en de wet op de zwaartekracht. Aan het einde van de middag zijn we terug in Tillo, waar mijn 'vrienden' uit Shatt Daman weer van zich hebben laten horen. Leden van de PDF in dat gebied, een soort 'home guard', hebben van de daar beruchte chieft instructies gekregen om mij direct af te schieten als ik daar mijn neus weer laat zien. Geef me dan toch maar de wilde beesten...

Zondag, 21 juli. De generaal gaat vandaag hoogstpersoonlijk op oorlogspad en brengt in gezelschap van politiemonitor Asbjorn, zijn chauffeur en een tolk een bezoek aan Chief Kafi Tayara, de man die mij inmiddels tot twee maal toe met de dood heeft bedreigd. Tot een serieus gesprek komt het echter niet en al tierend en scheldend laat de chieft zijn vijftien man sterke bodyguard onze chairman en zijn gezelschap de deur uitzetten.

Dit is erg ongewoon in dit zeer gastvrije land, waar zelf recente vijanden vriendelijk met elkaar omgaan. Ik maak dat elke dag mee op de achterbank van mijn auto, waar soms heftige discussies tussen SPLA- en GoS monitors plaatsvinden, maar altijd op een beschaafde manier en een enkel gebaar van mij is al genoeg om de vrede te herstellen.

Na zijn bezoek aan mijn plaaggeest is de generaal er nu dus ook van overtuigd dat er bij deze machtige regionale bestuurder een schroefje los zit en vraagt de Soedanese regering om maatregelen. Ondertussen maak ik een toer door mijn gebied en bezoek twee chiefs aan de pijpleiding route, een van de weinige wegen die de regen tot nu toe heeft weerstaan.

Maandag, 22 juli. Tijdens onze ochtendpatrouille stuit ik weer op een rivier. Een lokale boer is zo vriendelijk om voor ons de diepte te peilen, maar als hij tot twee keer toe kopje onder gaat besluit ik toch maar rechtsomkeert te maken. Onze auto's zijn niet geschikt gemaakt voor het doorwaden van al te diepe stromen en zeker niet als duikboot.

Op de terugweg betrap ik een paar gewapende militairen in het gedemilitariseerde gebied. Ze vertellen dat ze politieagenten zijn, maar door het legeruniform vertrouw dat niet en in hun hutten vind ik zes AK47 geweren en een lichte mitrailleur, een beetje te uitbundig gereedschap om het verkeer te regelen. Uiteindelijk geeft de sergeant toe en dezelfde middag bezoek ik de nieuwe, uiterst vriendelijke commandant van de 18e Brigade, brigadegeneraal Osman Ahmmed Omar. Bij elk bezoek leert hij mij twee nieuwe Arabische woorden. Op mijn verzoek de betrachte soldaten zo snel mogelijk terug te trekken, antwoordt hij iets als 'mafi muskila, wat 'geen probleem' betekent. Ik voeg dit toe aan mijn beperkte Arabische vocabulaire en keer terug naar Tillo voor mijn dagelijkse rapportage.

De generaal is deze ochtend nog bij de gouverneur van de provincie op de thee geweest om te klagen over mijn moordlustige vriend, Amir Kafi Tayara, maar ook hier krijgt hij weinig response, de amir is door de regering in Khartoum benoemd en de gouverneur kan hem niet ontslaan.

Uiterekend nu er wat leven in de brouwerij komt, krijg ik kiespijn. Met twee pijnstillers kruip ik in mijn bed. Tegen half negen word ik wakker van politiesirenes en verdoofd door de medicijnen zie ik in een waas een stoet auto's het kamp oprijden. Ik wankel door de deur naar de veranda, waar mijn trouwe monitors mij uitleggen dat het de gouverneur betreft, die onder zwaar bewapende escorte een bezoek brengt aan onze compound. Langzaam kom ik weer bij mijn positieven en herinner me de persconferentie van vanavond.

De komende dagen brengen enkele tientallen binnen- en buitenlandse journalisten een bezoek aan onze missie. De gouverneur, enkele chiefs, onze generaal en nog een aantal andere geüniformeerde hoogwaardigheidsbekleders beantwoorden vragen van de pers, waaronder een vijftal televisiestations. Het al lang van tevoren door Thomas georganiseerde bezoek heeft grote actualiteitswaarde gekregen, nu dit weekeinde een vredesakkoord is gesloten voor de rest van Soedan. Amerika heeft de Soedanese regering oliedollars beloofd en daarmee is in deze wereld alles te koop.

Dinsdag, 23 juli. Inka stuurt me naar de tandarts in Khartoum, ze vermoedt een kaakontsteking. Een paar jaar geleden heb ik na lang aandringen drie van mijn verstandskiezen laten trekken, maar dat ging met zoveel geweld, dat ik de vierde maar heb laten zitten en daar krijg ik uiterekend nu, duizenden kilometers van de beschaafde wereld en de reguliere gezondheidszorg, last van. Jammer dan, na een dag met pijnstillers op mijn bed te hebben gelegen, vertrek ik samen met de generaal, de journalisten, Inka, Mark, Joe en Jurgen in onze Antonov van de airstrip in Kadugli.

(onze Antonov in Kadugli-West)

Inka, Marc en Jurgen hebben hun tijd er op zitten en gaan naar huis. Dokter Inka en professor Marc niet zonder gemengde gevoelens. Zij hebben niet kunnen wennen aan het militaire karakter van de missie, vooral niet aan de Britse officieren, die er zo hun eigen managementstijl op na houden. Ik kan daar wel mee overweg en heb er geen last van, maar Inka en Marc zijn wars van elk militair gebruik en hebben zich grondig geërgerd. De inmiddels vertrokken Zweedse kolonel beschouwde de leden van de missie meer als een grote familie, de Britten proberen elke vorm van hiërarchie te cultiveren.

Deze regels schrijf ik in de 'achterbak' van de viermotorige Russische Antonov, een transportvliegtuig dat ook geschikt is voor droppings van voedsel en parachutisten. Als we de brede, dubbele achterdeur zouden openen, verdwijnt ons gezelschap gezwind in de Soedanese woestijn, dus dat laten we maar achterwege. Er zijn slechts enkele passagiersstoelen, zodat voor dit doel ook onze bagage, waaronder de twee hutkoffers van Jurgen worden gebruikt. Mijn oordoppen heb ik eerder gebruikt tegen nachtelijk rumoer van tropische insecten en al te matineuze collega's. Nu komen ze goed van pas tegen het lawaai van de vier propellermotoren. Met dit vliegmechanisme duurt de reis naar Khartoum circa twee uur. De andere passagiers slapen. Inka's hoofd rust op mijn schouder. Op de markt heeft ze vandaag haar handen en voeten door plaatselijke kunstenaars laten beschilderen. Ze reist deze week door naar Duitsland en Oostenrijk, voor ze weer terugkeert in El Salvador. In Tillo zitten we nu enkele dagen of misschien wel langer zonder arts, maar er wordt naarstig gezocht. Het is niet zo makkelijk om voor deze missie de juiste mensen te vinden.

Woensdag, 24 juli. In het zeer prettige gezelschap van de jonge, bloedmooie en zeer accurate Soedanese secretaresse van JMC, brengt onze chauffeur mij naar de Poolse tandarts, die me doorstuurt naar een kliniek voor een röntgenfoto. Het gebouw en de apparatuur ziet er allemaal wat stoffig en vervelend uit maar na een uurtje heb ik toch een duidelijke foto en de tandarts is tevreden. Mijn vierde verstandskies ligt dwars op mijn kaak, maar hoeft er hier niet direct uit, dat kan ik in Nederland laten doen. De antibiotica moet voldoende zijn tegen de ontsteking. De dag kan niet meer stuk, maar dat komt vooral door alle afleiding van mijn aantrekkelijke begeleidster...

Donderdag, 25 juli. Met Marianne bezoek ik de universiteit en haar oude kantoor in het gebouw van de Verenigde Naties. Beide plaatsen maken een desolate indruk. In de universiteitsbibliotheek loopt het condenswater uit de airconditioning over de boeken en niemand die het wat kan schelen. De gebouwen zijn in de dertiger jaren nog door de Britten gebouwd en maken een oudkoloniale indruk. Het lijkt of er

sindsdien niets is veranderd noch onderhouden, terwijl zo'n twintig jaar terug de universiteit van Khartoum tot de twee beste van Afrika kon worden gerekend. Alleen de mensen zijn anders. De vrouwen dragen hoofddoekjes, veel mannen lange witte gewaden.

's-Middags bezoek ik de Nederlandse ambassadeur en praat hem bij over onze missie. Op zijn uitnodiging maak ik dankbaar gebruik van het zwembad. Mijn zoektocht langs de grote hotels naar een sportclub levert nog altijd weinig op. De mensen zijn blijkbaar te lui en er is onvoldoende vraag naar sportfaciliteiten. Zelfs het grote Hilton hotel aan de Nijl heeft niets. Met de gloednieuwe Toyota Landcruiser van JMC rijd ik langs het presidentiële paleis, een imposant koloniaal gebouw met een in smetteloos witte gala-uniformen gestoken erewacht. Overigens is deze luxe terreinauto, in tegenstelling tot de auto's die wij 'in het veld' gebruiken, wel geschikt gemaakt om door rivieren te waden en staat hier onder andere ten dienste van onze boekhouder... 's-Avonds neem ik afscheid van Inka en breng haar naar het nabij gelegen vliegveld.

(In een riksja in Khartoum)

Vrijdag, 2 augustus. Geen vrije dag vandaag, maar bezoek van een Japanse delegatie aan JMC en aan UNMAS, de ontmijningsdienst van de Verenigde Naties. We proberen de Japanners te interesseren voor het ontmijnen en verharden van een belangrijke weg tussen mijn sector en sector III, om op deze manier hulptransporten per vrachtauto mogelijk te maken. Op dit moment worden vrijwel alle hulpgoederen door de lucht aangevoerd, wat nogal wat beperkingen heeft. Op ons vliegveld wordt het wachten bijzonder aangenaam door de stralende aanwezigheid van Miranda. Ik ben direct klaar wakker. Ze komt

uit Kosovo, werkt voor Unicef en is voor deze gelegenheid overgekomen uit Khartoum. Ik verander prompt mijn voornemen om de delegatie slechts gedurende de ochtend te begeleiden en blijf hen (en vooral haar) de hele dag bijstaan. Dat is extra praktisch, omdat we op de te verhardende weg tot twee maal toe in de modder blijven steken, eerst mijn auto en daarna die van Graham, de Nieuw-Zeelandse UNMASer. Inmiddels geroutineerd trekken we elkaar met de lier weer uit de prut, tot groot plezier van onze Aziatische gasten. De Japanse delegatieleider, die volgens zijn collega's nooit verder dan zijn hotelkamer of een conferentiezaal is geweest, toont later trots de moddervlekken op zijn broek. Het geld voor de weg zal er nu wel komen...

Onze kolonel maakt zich wat zorgen over het bezoek de volgende dag van amir Kafi Tajara, jawel, de regionale leider die mij eerder dreigde dood te laten schieten. Daarom steek ik mijn licht nog eens op bij het leger. De commandant van de 5e Divisie Generaal-majoor Salah ontvangt me uiterst vriendelijk en nodigt me direct uit voor het diner. Gelukkig regelt hij voor mij een lepel, zodat ik niet hoef mee te graaien in de overigens zeer smakelijke, maar beperkt definieerbare maaltijd. Hij vermoedt dat de chieft niet zal komen, omdat hij ziek is, maar stelt voor om hem thuis te bezoeken en belooft morgen zelf mee te gaan.

Onze dagelijkse stafvergadering is gedurende de afwezigheid van onze generaal verplaatst naar de avonduren en als ik terug ben in Tillo, is de bijeenkomst net afgelopen. Onze chef staf is zeer tevreden met het resultaat van mijn bezoek aan de Soedanese legergeneraal. In de deuropening van de vergaderzaal ontmoet ik drie nieuwe, Amerikaanse monitors die vandaag zijn ingevlogen. Eerder deze week is Glenn, een Engelse 'Bobby' aan ons politieteam toegevoegd. Hij is gisteren samen met Marianne gearriveerd. Langzamerhand komen we weer wat op sterkte.

Zaterdag, 3 augustus. Het bezoek aan de beruchte amir Kafi Tajara vanochtend is groot theater. Inmiddels heeft hij enige bijnamen gekregen binnen onze compound, waarvan 'Prins Cafeteria' de meest gangbare is. Voor mijn vertrek van de compound moet ik enige handen schudden en grafredes aanhoren, maar we worden goed ontvangen, mede onder invloed van de indrukwekkende aanwezigheid van de divisiecommandant. Met een kleine stoet auto's is hij al bij de woning van de amir aanwezig. Iedereen is op tijd, waaruit blijkt dat aan de bijeenkomst grote waarde wordt toegekend en dat deze daarom goed is voorbereid.

Zoals gebruikelijk neemt een grote schare hoogwaardigheidsbekleders plaats onder een strodak voor de hut van de amir en na enige minuten vraag ik me af waar hij is. Het blijkt het schriële mannetje te zijn, die ons net heeft verwelkomd,

maar daarna voor het oog weer is verdwenen. Nadat hij is gelokaliseerd volgt enig geschuif met de stoelen en neemt hij in het midden van de kring, recht voor ons plaats. Hij heet ons welkom in zijn huis en daarop volgt een lange, bewogen toespraak. Hij zegt dat hij zijn zoon heeft verloren in de oorlog en zelf door de SPLA in zijn been is geschoten, waar hij nog altijd last van heeft. Om zijn woorden kracht bij te zetten roept hij een klein jongetje bij zich en stelt hem voor als zijn kleinzoon. Door de rebellen heeft het jongetje geen vader meer. De amir haat daarom de rebellen. Ook betoogt hij dat in zijn gebied alleen maar moslims wonen en dat christenen daar geen kerken mogen bouwen. Hij noemt iedereen die over hem klaagt leugenaars.

Onze kolonel antwoordt uiterst diplomatiek en nodigt de amir uit voor een bezoek aan generaal Wilhelmsen, zodra deze terug is uit Noorwegen. Aan het slot van de bijeenkomst roept een van de aanwezigen dat wij eerst goede moslims moeten worden voor er echt een goed gesprek kan plaatsvinden, maar generaal Salah van het regeringsleger kapt hem direct af en de vertaling hoor ik pas in de auto. Dankzij of ondanks de aanwezigheid van de gewapende lijfwachten van de amir komen we weer heelhuids terug in Tillo, waar Miranda op me wacht...

Zondag, 4 augustus. Zaterdagavond heb ik dienst gehad in de ops-room en ik heb misschien net een uur geslapen voor ik met de voorbereidingen begin van de dag. Net als ik de stoet van drie auto's heb geformeerd en wil vertrekken, verandert de kolonel van auto en gezelschap, voegen enkele nieuwe mensen zich bij ons en blijkt Stuart een extra auto te hebben toegevoegd, zodat van mijn zorgvuldig voorbereide indeling niets meer klopt. Tijdens de dag verandert onze wispelturige Britse chef staf nog vele malen het programma en klaagt 's-avonds in de vergadering over de door hemzelf veroorzaakte chaos, die overigens de Afrikanen nauwelijks is opgevallen. Die regelen meestal niets van te voren, zodat er ook niets mis kan gaan. Tijdschema's zijn hier dan ook onbekend, of zoals Brandt, onze Zuid-Afrikaanse vluchtcoördinator zou zeggen: 'We have a watch, they have the time...'.

Overigens is de dag met een zeer geslaagd bezoek aan Miri Juwa begonnen, een dorpje in de bergen dat in de oorlog geheel is verwoest, maar wat nu door de oorspronkelijke bewoners weer wordt opgebouwd. De onvermoeibare chieft van het dorp neemt ons gezelschap over de heuvels mee naar de ruines van een school en de moskee. Ook zijn alle waterputten vernield. Vooral de kolonel is onder de indruk. Ik ben hier al enkele malen geweest en vind het eigenlijk beschamend om hier nu weer opnieuw met lege handen aan te komen en dat houd ik niet voor me. Onderweg terug komen we enkele soldaten tegen die op de

fiets wat bouwmaterialen meevoeren. Ze mogen helemaal niet in dit gedemilitariseerde gebied komen en ik vermoed plundering. Ik neem het materiaal in beslag en breng het naar de politiecommandant in Miri Juwa. Met een vermaning worden de soldaten heengezonden. Hun baas zit bij mij in de auto. Over hem gaat het verhaal dat hij 19 daken van scholen en klinieken in dit gebied heeft gestolen en verkocht. De politieman heeft dan ook grote pret over onze actie. Even later komen we een gewapende soldaat tegen. Dit kan helemaal niet en ik noteer zijn gegevens en het wapennummer. Met veel vertraging proberen we onze volgende bestemming te bereiken, maar de chauffeur raakt de weg kwijt en we keren terug naar Tillo.

(Kolonel Rob Symonds ontwapent een lokale soldaat, terwijl de baas van deze soldaat, luitenant-kolonel Ally van het regeringsleger, toekijkt)

Maandag, 5 augustus. Nu ligt er weer een slang voor mijn deur! Na mijn verhuizing naar de andere kant van de compound, heb ik er al enige tijd geen meer gezien, maar inmiddels weten ze me dus weer te vinden. Met behulp van een paar stenen wordt het circa 60 centimeter lange diertje op doeltreffende wijze door een lokale medewerker geplet. Als dierenliefhebber vind ik dat eigenlijk helemaal niets, maar ik laat hem toch maar zijn gang gaan. De legercommandant vertelde mij onlangs dat hij meer mensen in de oorlog heeft verloren door slangenbeten dan door de strijd zelf. Hoe kleiner de slang, hoe gevaarlijker, is het credo en Patrick, onze paramedic heeft al eens in zijn slangenboek opgezocht dat dit soort erg giftig is. Het geplette beestje werk ik snel over het prikkeldraad, want anders komt er geen vrouw

meer in mijn kamer. Na zonsondergang neem ik maar weer eens een zaklantaarn mee...

Dinsdag, 6 augustus. In de garnizoensplaats Korongo zijn veel problemen met de plaatselijke amir. Hij heeft drie van zijn inwoners gestraft, omdat ze hun kinderen zonder zijn toestemming naar een school zouden hebben gebracht in Kauda, het gebied van de rebellen en dat vindt hij niet goed. Omdat een van beiden ontkende (zijn zoon is 27 en dus geen schoolkind meer), krijgt hij naast de geldboete ook nog eens 25 zweepslagen! Dat is hier heel gewoon. Van de betaalde geldboetes zijn keurige kwitanties uitgegeven.

Met twee auto's gaan we op weg. Eén ervan is voorzien van een lier, zodat we elkaar wanneer nodig uit de modder kunnen bevrijden. De twee uur durende tocht is een avontuur op zich. De weg is door de regen van enkele dagen geleden zeer slecht en voert ons door vele riviertjes en modderpoelen. Met veel plezier stuur ik zelf de tweede wagen. Mijn chauffeur gaat vooruit, die kent de weg beter dan ik. In Korongo is de plaatselijke amir snel gevonden en meer dan tweeëneenhalf uur zaag ik hem door over de regels van de staakt-het-vuren overeenkomst, waarin nadrukkelijk 'freedom of movement' is opgenomen en ook enkele mensenrechten.

Eén van de drie zaken blijkt om iets heel anders te gaan, de man geeft zich uit voor tovenaars en heeft zo nogal wat mensen bedrogen. Daar ga ik niet over, dat is lokale cultuur en geen overtreding van de staakt-het-vuren overeenkomst, dus die zaak laat ik vallen. Aan het slot nodig ik de gestraften bij het gesprek. De twee mannen hebben al uren onder een boom ons gesprek op afstand gadeslagen en ik vertel ze het commentaar van de amir. Deze wil de straffen niet terugdraaien, maar wijst op de mogelijkheid om in beroep te gaan. Een van de mannen kondigt aan dat zeker te zullen doen. Hier laat ik het voorlopig bij en kondig het bezoek aan van onze kolonel, komende donderdag. De amir is niet enthousiast, maar zegt dat hij mag komen. De terugtocht is weer dolle pret. Slechts één maal kom ik vast te zitten, maar de lier is niet nodig vandaag. Miranda wacht op me in de eetzaal.

Donderdag, 8 augustus. Ik was er eigenlijk al bang voor, zeker vijfhonderd mensen staan ons enthousiast op te wachten bij de landing in Korongo, maar de amir is er niet. Die had na mijn verhaal van dinsdag waarschijnlijk geen zin in nog een preek en blijkt gisteren op reis te zijn gegaan. De kolonel is teleurgesteld, maar uiteindelijk gaan we in gesprek met de plaatsvervaarders van de amir. Hoewel de mensen altijd weer onder de indruk zijn van onze verschijning, vooral door onze luidruchtige aankomst per helikopter, is het naar mijn zin een beetje dubbel op. De bijeenkomst is eigenlijk een herhaling van het gesprek dat ik

dinsdag al heb gehad, maar het kan misschien geen kwaad het op deze manier nog eens dunnetjes over te doen. Ondertussen stuur ik de heli terug naar Tillo om hulpgoederen naar Siguli te brengen, de plek in de bergen waar ik een paar weken terug met de fiets ben geweest en waar de mensen echt aan alles behoefte hebben.

Nadat ons gezelschap in Tillo is teruggebracht, haal ik Frits en zijn gevolg weer op uit de bergen. Ook de regeringsvertegenwoordiger is van de partij, die gaat graag mee als er wat uit de delen valt. Frits is de zeer humoristische Zwitserse VN functionaris, die humanitaire hulp coördineert vanuit JMC. Gisteren hebben we samen onder de tafel gelegen van het lachen bij ons verslag van de korte verkenning in Siguli, dat daarbij door de helikopter bijna van de aardbodem werd weggeblazen. De lokale bevolking is toch heel dankbaar en ik word bij vertrek overladen met vriendelijke woorden, die voor een belangrijk deel verloren gaan in de herrie van onze wentelwiek. We kunnen hier alleen maar snel in en uitstappen, anders dreigt het Russische gevaarte in de modder weg te zakken en moeten we lopend terug naar Tillo. Miranda is weer terug naar Khartoum.

Zaterdag, 10 augustus. Beide helikopters zijn stuk en dat betekent dat er in noodgevallen geen evacuatie mogelijk is. Daarom worden de Sectors III en V tijdelijk terug getrokken. Bobby, mijn Amerikaanse collega uit Julud komt met zijn personeel over de weg. Hij moet daarbij vele hindernissen nemen. Ronny van Sector III moet enkele tientallen kilometers gaan lopen, want de wegen rondom zijn basis zijn ondermijnd. Bij de andere locaties zijn airstrips, kleine vliegvelden die in noodgevallen kunnen worden gebruikt, dus daar kan gewoon worden doorgewerkt. Erg ver kunnen we niet, omdat veel wegen vanwege de regen onbegaanbaar zijn. Ook nemen we niet te veel risico, want er is geen hulp mogelijk uit de lucht. Ik ga dus in de ochtend in het nabij gelegen Kadugli maar weer eens de artillerie inspecteren.

Op een fluitsignaal van de commandant trekken de soldaten alle mortieren uit de loods en brengen deze razendsnel in stelling, zodat ik eenvoudig de serienummers kan controleren. De veelal meer dan vijftig jaar oude houwitsers staan allemaal bij elkaar, zodat controle eenvoudig is.

Tijdens mijn korte middagdutje word ik gewekt door Stuart. In Katcha, in het zuiden van mijn sector is twee dagen terug een landmijn ontploft en een vrouw is daarbij om het leven gekomen. Ze is nog met een auto van de internationale voedselorganisatie IFAD naar het hospitaal in Kadugli gebracht, maar ze heeft het niet gehaald. Ik besluit later een onderzoek in te stellen. Katcha

is nu onbereikbaar over de weg, dus ik moet wachten tot er weer een helikopter beschikbaar is.

Maandag, 12 augustus. Volgens enkele burgers zijn er veel meer slachtoffers gevallen in Katcha, er wordt zelfs gesproken van acht ongelukken met landmijnen verleden week. Op de kaart in de Operations-room maak ik een rode cirkel rondom het dorp, er mag nu niemand meer in voor er meer details bekend zijn. Het leger kan het dodental niet bevestigen, maar neemt de situatie wel ernstig en stuurt soldaten om de mijnenvelden te markeren. Ik wil er morgen naar toe. Vandaag lukt niet meer voor zonsondergang en het lijkt me niet zo handig om er in het donker rond te lopen.

Aan het einde van de middag vraagt de ops-room of ik mijn collega Bobby uit Sector V wil redden, want die is op weg naar Tillo met zijn team in de blubber blijven steken. Inmiddels geld ik hier als een modderspecialist en met twee auto's ga ik op weg. Twee uur later komt Glenn ons op de pijplijnweg al tegemoet. De drijfnapte Britse politieman draagt een typische tropenhoed en ik kan het niet laten hem in deze wildernis te begroeten met 'Dr. Livingstone, I presume?'. Dankbaar neemt hij plaats, drinkt een liter water en brengt ons naar Bobby, die met een tiental soldaten bij de auto is achtergebleven. Met de lier voorop een van de auto's hebben we hem vrij snel bevrijd en we keren terug naar het hoofdkwartier, waar de kok eten voor ons heeft bewaard.

(Glenn (rechts) en Bobby (in de auto) gestrand in Sector V)

Dinsdag, 13 augustus. De datum is misschien wat minder geschikt om mijnenvelden op te zoeken, maar ik ga toch maar op pad, ook ondanks de hindernissen van deze ochtend: alle beschikbare auto's blijken in reparatie, mijn eigen auto heeft (nog) geen lier en zonder ga ik de deur hier niet meer uit, de van Sector III geleende tweede ploeg gaat eerst in vergadering en onze (commerciële) logistieke eenheid verdomt het om mij voldoende water mee te geven. Het lijkt wel of niemand enthousiast is over mijn missie van vandaag.

Met anderhalf uur vertraging ga ik met twee auto's onderweg. Bij de 18de Brigade halen we enkele militairen op, die de mijnenvelden met rode vlaggen gaan markeren. In het garnizoen van Katcha aangekomen, probeer ik mijnenvelden zo goed en zo kwaad als het kan in kaart te brengen. De enige die precies wist waar de landmijnen hier liggen, is in april hierdoor om het leven gekomen... Het verhaal over acht slachtoffers verleden week kan niemand bevestigen, zodat ik het maar houd op een zestal incidenten afgelopen jaar, die zowel bij het leger als de burgers bekend zijn. Dit zijn er natuurlijk ook zes teveel. Vanaf het garnizoen naar de mijnenvelden is slechts een tiental minuten lopen, ik laat de soldaten graag voorgaan.

(gemarkeerd mijnenveld in Katcha)

Bij de militaire verdedigingsposities, waar in het voorterrein de mijnen worden vermoed, zijn inderdaad tientallen rode vlaggen aangebracht. Terug in het garnizoen toont de lokale commandant enkele antipersoneelsmijnen die al onschadelijk zouden zijn gemaakt. Hij spreidt ze uit voor mijn voeten, maar ik geloof hem zo ook wel...

(een zakje met antipersoneel mijnen in Katcha)

We laten de soldaten achter om hun werk af te maken en gaan terug naar Tillo. De generaal is gisteren samen met een aantal nieuwe monitors en andere vakantiegangers terug gekomen van zijn verlof in Noorwegen. Het is gezellig druk in ons hoofdkwartier, mede door de aanwezigheid van het uit twee sectoren teruggetrokken personeel. Er zijn nog geen helikopters en de wegen zijn slecht, dus er wordt veel vergaderd, onder andere over de besteding van een gift van Noorwegen voor humanitaire hulp in onze sectoren. Ik beloof de generaal snel met een plan te komen, ik heb ideeën genoeg.

Maandag, 19 augustus. De hele nacht heb ik onder de klamboe plannen uitgedacht voor een hulpverleningsproject in de Miri Hills. In Miri Juwa zijn nog enkele oude Britse schoolgebouwen. Tijdens de oorlog zijn de daken geroofd en sindsdien staan ze leeg. Met weinig moeite kunnen we van het Noorse geld het een en ander repareren. Ik wil er een school, een kliniek en een opleiding voor lokale medische hulpverleners in onderbrengen, een soort dorpsverpleegkundigen voor de basisgezondheidszorg in de regio. Dat lijkt een boel, maar volgens Frits zijn er meer mogelijkheden en hij is meteen enthousiast over mijn idee.

Frits is een Zwitserse hulpverlener van de VN organisatie OCHA. Hij heeft enorm veel ervaring in oorlogsgebieden, maar helaas vertrekt hij vandaag en ik doe hem uitgeleide op ons vliegveld. We hebben enorm veel gelachen, vooral om zijn droge humor. Het afscheid is heel hartelijk en een beetje emotioneel. Onderweg krijgen we pannen, maar gelukkig luistert de geheime dienst mee met onze radio en nog geen vijf minuten later steekt Ibrahim zijn

hoofd door het portierraampje. Hij geldt in onze regio als de belangrijkste spion. De regering heeft hem uit Kenia gehaald, speciaal om ons met een legertje andere 'geheime' agenten in de gaten te houden. Dit hoort een beetje bij de couleur locale. Met zijn hulp zijn we snel op het vliegveld, natuurlijk nadat hij ons het hemd van het lijf heeft gevraagd over onze bezigheden van vandaag.

Met een andere auto, mijn eigen, onverwoestbare 'JMC 4' ga ik op verkenning naar Dilling. Hier ga ik een nieuwe sector oprichten. Na mijn verlof in september word ik er de nieuwe sectorcommandant en contactofficier tussen JMC en de 14e Divisie van het regeringsleger. Hoewel ik het bijzonder naar mijn zin heb in mijn huidige functie en de Miri Hills en mijn mensen met weemoed zal verlaten, vind ik het een leuke uitdaging, die alom, vooral door een enkele afgunstige collega als een promotie wordt gezien.

Dilling is een middelgrote provinciehoofdstad met een eigen universiteit. De komst van JMC zal veel opzien baren en om te voorkomen dat de prijzen van het onroerend goed bij voorbaat al de pan uitrijzen, laat ik de gele JMC vlag van de auto halen, zodat we enigszins onopvallend door de stad kunnen gaan. Met Adam, mijn chauffeur voor deze dag, kijk ik uit naar een representatief onderkomen in het centrum. Ik wil in elk geval geen met rollen prikkeldraad van de buitenwereld afgezonderde compound, zoals in Tillo, maar een toegankelijke ontmoetingsplaats, waar zowel de notabelen als de gewone mensen graag langskomen. Geen lunchpakketten vandaag, maar heerlijk lokaal eten, voor mij vooral veel groenten en brood. Onderweg belanden we in hevig noodweer en de drie uur durende tocht wordt feestelijk verlicht door tientallen bliksemschichten, waarvan er sommige direct naast de auto inslaan. Adam is doodsbang, maar uiteindelijk arriveren we ongeschonden op onze bestemming.

Dinsdag, 20 augustus. Het verblijf in Dilling is eenvoudig. Een emmer water volstaat voor wasbeurt en stoelgang. Ook het mooiste huis dat ik hier voor mijn nieuwe sector kan vinden heeft slechts een 'Arabisch toilet', ofwel een gat in de vloer. Dit blijft uit het zicht door een zwerm vliegen die na je toiletbezoek in de 'Arabische keuken' op het eten neerstrijken. In de 'Arabische wasplaats' ontkiemen de larven van malariamuggen.

Het ommuurde huis in het centrum van de stad is vier jaar oud, maar er moet toch wel wat aan gedaan worden, voor ik er neerstrijk. De eigenaar is dan ook dolblij met de internationale belangstelling en bereidt zich al voor de huidige bewoner, een Iranese oliemaatschappij er binnen tien dag uit te kieperen. Om te voorkomen dat hij daarna de prijs verdubbelt, houd ik hem even aan het lijntje. Eerst wil ik met onze aannemer praten over

een opwaardering van het geheel volgens westerse normen en natuurlijk over de huurvoorwaarden.

De plaatselijke gereedschappen winkel dient deze ochtend als mijn kantoor en vele burgers van Dilling dienen zich aan als toekomstige werkkrachten en leveranciers, want mijn aanwezigheid is als een lopend vuurtje door de stad gegaan. De wandeling over de markt wordt tientallen malen onderbroken door hartelijke begroetingen van de lokale bevolking. In de loop van de middag ga ik terug naar Tillo, maar niet eerder dan na een korte ontmoeting met het stamhoofd, dat ons net buiten de stad tegemoet komt.

Woensdag/donderdag, 21 en 22 augustus. Waar kun je nog iemand blij maken met een voetbal? Op de terugweg van Dilling naar de compound krijgen we een bal onder de auto met definitieve gevolgen voor de wedstrijd, natuurlijk tot grote ontsteltenis van de voetballertjes. Nu wist ik in een kamer van een collega nog enkele gloednieuwe ballen die daar voor een onduidelijk doel zijn opgeslagen, want erg sportief zijn mijn collega's niet. De ballen krijgen snel een nieuwe bestemming. Nadat we de dolgelukkige voetballers hebben voorzien, melden zich diverse andere teams aan de poort. Ze vragen allemaal naar 'Mister Frank' en ik voorzie ze natuurlijk allemaal van nieuw materiaal. Het laatste team dat vandaag om een bal komt, staat me aan de poort al juichend op te wachten en heeft inmiddels de naam aangenomen van de gulle gever! Morgen maar weer eens een partij nieuwe ballen gaan kopen, want nooit was sportsponsoring zo eenvoudig en goedkoop...

Vrijdag, 6 september. De Duitse 'Luchthandel' brengt me efficiënt via Cairo en Frankfurt naar de Hollandse koude grond. Valt dat even tegen. Het is als een koude douche. Wat zijn de mensen hier lomp! Na drie maanden de warme hartelijkheid van de Soedanezen, valt het mij zwaar om weer aan het door mij zo geliefde Vaderland te wennen. Ik neem op Schiphol direct een goedkoop ticket naar Berlijn, waar ik vanavond mijn meest recente liefde hoop aan te treffen.

Aan het Haagse Noordeinde bezoek ik de kapper, dat was na drie maanden wel nodig, en ik sla de hoogst noodzakelijke levensmiddelen in. Aan het einde van de middag ga ik op kraamvisite. Ik heb er lang naar uitgezien: nieuw leven, Famke-Annika, dinsdag geboren, Tjarda en Frederika zijn de trotse ouders. Hier gaat het toch eigenlijk allemaal om!

Terug op Schiphol ligt mijn beloofde (en betaalde) ticket niet klaar en na drie kwartier aan de balie is de fout nog niet hersteld. Het vliegtuig vertrekt zonder mij en ik ben niet blij. Uiteindelijk krijg ik een nieuw kaartje voor de volgende dag, waar ik maar

genoegen mee moet nemen, vindt de juffrouw aan de telefoon, want 'anders bent U gewoon Uw geld kwijt'...

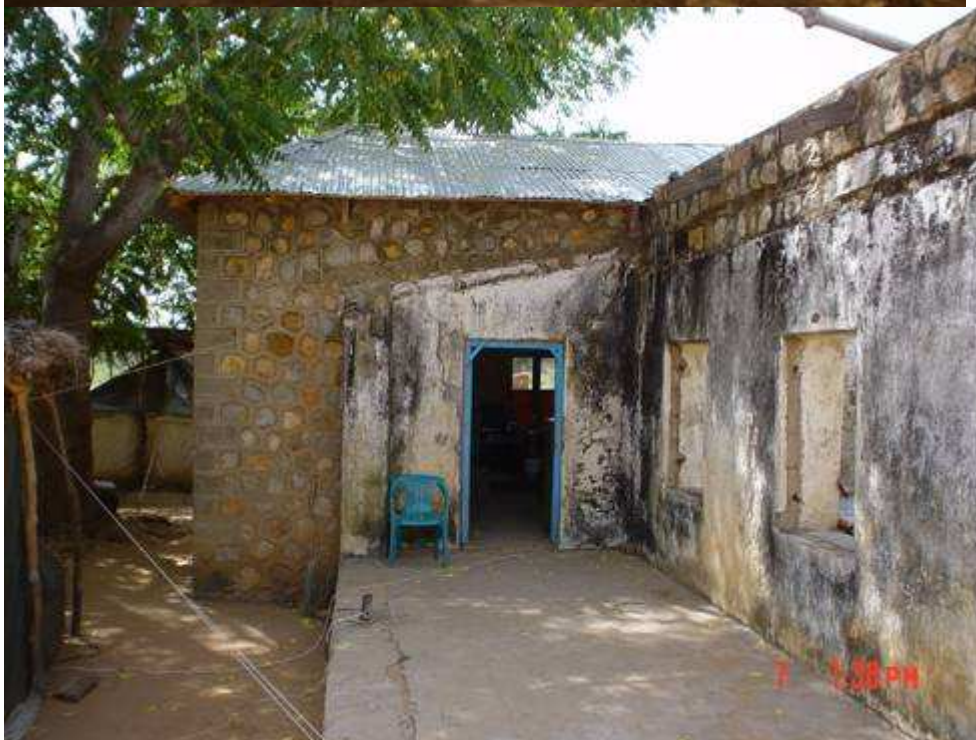
Thuiskomst in Soedan

Dinsdag, 24 september. Het is heerlijk terug te zijn in Khartoum. Ik voel me alsof ik thuis kom! Op het vliegveld loodst mijn Deense collega Niels de generaal, die in hetzelfde vliegtuig blijkt te zitten, en mij snel via de VIP ingang naar de gereedstaande auto's. Iets te snel, want mijn bagage is er dan nog niet. Vooral de Soedanese medewerkers ontvangen me allerhartelijkst, alsof ik een jaar ben weggeweest.

Woensdag, 25 september. Enthousiast wil ik aan mijn nieuwe functie beginnen, het opzetten van een nieuwe sector in Dilling, waarvoor ik voor mijn vertrek naar Nederland door onze generaal ben gevraagd. Alles blijkt echter tijdens mijn afwezigheid te zijn veranderd. Er komt geen nieuwe sector, alleen een kantoor in deze provinciehoofdstad. Een blik op het organisatieschema leert mij dat ondertussen alle sleutelfuncties in deze missie door Britten en Amerikanen worden bezet. Ik vraag de generaal om opheldering, maar die ontloopt mijn vraag en verwijst naar de Britse chef-staf. Ik stuur hem een email, want per telefoon is hij niet bereikbaar en besluit in Khartoum te wachten op antwoord. De kolonel komt deze week terug uit Tillo en dan is er een goede gelegenheid voor een gesprek.

Ondertussen krijg ik van het ministerie het verzoek om informatie te verzamelen over de begroting van de missie. Nederland is immers in grootte de tweede donor en heeft juist besloten een nieuwe bijdrage te geven.

Julud

(de keuken, links staat mijn tent)

Julud, zondag en maandag, 6 en 7 oktober. Vandaag maak ik als liaisonofficier van de 14e Divisie een lange tocht naar Katla en Wale met onze enige nog rijvaardige auto. Het gebied is ernstiger getroffen door de oorlog dan Sector IV. Er staat nauwelijks meer een huis overeind. In Katla bezet het leger enkele schoolgebouwen. Rondom de plaats zijn tal van ongemarkeerde

mijnenvelden. Ik vraag de plaatselijke commandant plannen te maken voor markering en verwijdering van de mijnen. Hij is als genist zelf degene die ze heeft gelegd en in kaart gebracht. Dat is een voordeel, want meestal weet men niet meer waar ze liggen, omdat de kaarten zijn verdwenen en de mineurs gesneuveld.

Tussen de mijnenvelden door komen we in Waje, waar een vergelijkbare situatie is. Er staat nog een oude Britse pantserauto uit de vijftiger jaren en een stuk luchtdoelgeschut. Op de terugweg worden we overvallen door heftig noodweer en de auto loopt enkele keren vast in de blubber. Uiteindelijk kunnen we niet meer verder en door de snel invallende duisternis is er ook geen hulp meer te verwachten. Er zit niets anders op dan de nacht in de auto te blijven. We maken het ons zo comfortabel mogelijk. De twee Soedanezen willen gaan lopen. Ik verbied het, omdat de auto de enige veilige plaats is. Buiten leven de wilde beesten, slangen, luipaarden enzo en in het safaripark heb ik geleerd dat je daar in de auto moet blijven. Kort nadat het licht wordt weten de chauffeur en onze paramedic de auto uit te graven. Om acht uur arriveert Mats, onze Zweedse collega per ATV met het ontbijt. Dat gaat er goed in. Kort daarna krijgen we de auto in beweging, maar enkele honderden meters verder lopen we weer vast en besluit ik de auto achter te laten, vooral omdat inmiddels een nest bijen bezit heeft genomen van het voertuig. Per ATV worden we uit de wildernis geëvacueerd.

Julud, dinsdag, 8 oktober. Mijn email box is vol met berichten van de Rijksvoorlichtingsdienst: zondag is Prins Claus overleden. Na twee dagen onderweg te zijn geweest, bereikt het trieste nieuws me eerst nu. In Nederland heeft Tjarda de internetsite van onze stichting Koninklijk Verbonden al aangepast en een condoleance gestuurd. Ik zie dat we een record aantal bezoekers hebben op onze site, vooral uit het buitenland. De Nederlandse pers vraagt me per email hoe Koninklijke bedrijven reageren. Vanuit mijn tentje op een berg in de Soedanese Nuba Mountains zend ik per satelliet wat statements.

Tot mijn verbazing blijft het Nationaal Oranje Comité, dat ik verleden jaar mede voor dit soort gebeurtenissen heb opgericht, volstrekt passief. Er is geen enkele blijk van medeleven op de internetsite en deze vertoont al meer dan een half jaar alleen het logo. Het overlijden van de prins is natuurlijk niet onverwacht, maar daarom niet minder triest voor de Koninklijke Familie. Nederland leeft waardig mee. Enige wanklanken in de boulevardpers, waaronder de prins en zijn gezin jarenlang hebben moeten lijden, bereiken in elk geval niet de Nuba Mountains. De Nederlandse driekleur aan mijn tent gaat halfstok.

(de douche bestaat uit een plastic zak)

Julud, woensdag, 9 oktober. Vandaag maak ik een prachtige tocht, waarvoor avontuurlijke toeristen veel geld zouden willen betalen. Na het ontbijt en het gebruikelijke en tijdrovende badritueel (water pompen, douche-zak vullen enzo), gaan we met drie man op twee ATV's door de naburige velden en over droge en minder droge rivierbeddingen onderweg naar een rebellen bataljon. Bij een waterval laten we de terreinvoertuigen achter en gaan te voet verder. Voorafgegaan door onze lokaal goed bekende rebellenmonitor Osman klauteren we de berg op.

Ik ben zoals altijd voorzien van mijn recent goed bijgevulde rugzak met overlevings uitrusting. 'Rear-gunner' is Moubarak, afgestudeerd dierenarts, maar nu mijn chauffeur en vertaler. Hij weet alles te vertellen over de hier voorkomende slangen en andere wilde beesten. Af en toe kijk ik in de bomen of geen lokale pythons of luipaarden onze dag gaan verstoren, maar de wilde beesten zijn ons vandaag goed gezind en luieren elders in de luwte van een rotsblok of bladerdak.

De plaatselijke commandant klaagt over mijnenvelden rondom de enige, beschikbare waterpomp. Hier wonen nu 1200 mensen en elke dag komen meer vluchtelingen terug naar hun oorspronkelijke leefomgeving. Recent zijn vijf mensen omgekomen door landmijnen. Dagelijks wordt hun vee getroffen. Ik beloof een en ander morgen te bespreken met de verantwoordelijke legercommandant. Volgens het staakt-het-vuren verdrag moeten beide partijen hun mijnenvelden markeren

en zo mogelijk opruimen. In deze sector is dat vrijwel nergens gebeurd en dat wordt dus een pittig gesprek morgen.

Op de terugweg koop ik bijna alle tomaten die een koopvrouw op de geïmproviseerde markt aanbiedt. We krijgen thee en Osman verdwijnt even uit het zicht om te proeven van lokaal gebrouwen bier.

Aan het slot van onze vier uur durende tocht dient de waterval als natuurlijke douche. Voldaan spoelen we het zweet van ons lijf. Wat is dit lekker!

(hard werken in deze missie...)

Julud, donderdag, 10 oktober. Om negen uur brengt de heli ons eten en twee nieuwe ATV's. Snel wordt alles uitgeladen, zodat de motor kan blijven draaien en nog geen tien minuten later vlieg ik met twee monitors naar het garnizoen van het 171 Bataljon. Hier volgt een wat minder vriendelijke ontvangst door de dienstdoende commandant en hij weigert alle medewerking aan onze inspectie. Dat ben ik in Sector IV niet gewend. Later blijkt dat hij mij ten onrechte terugtrekking heeft gemeld van mortieren en houwitsers. Zijn baas vertelt een uurtje later doodleuk dat deze er nog gewoon zijn.

De heli landt voor het hoofdkwartier van de 2e Brigade in Lagawa. De commandant verwacht me en ik word door een grote delegatie hartelijk verwelkomd. Na de gebruikelijke beleefdheden

volgt er thee, bespreken we enkele klachten van de SPLA en nodigt de brigadegeneraal ons uit voor het ontbijt, dat hier doorgaans eerst na elven wordt geserveerd. Helaas ontbreekt hiervoor voldoende tijd en nog voor de lunch zijn we terug in Julud.

Julud, vrijdag, 11 oktober. Van de SPLA zijn er klachten gekomen over Bagara's, de met vee rondtrekkende nomaden, die door de regering bewapend het SPLA-gebied binnen dreigen te gaan. Dit zou onvermijdelijk leiden tot een vuurgevecht en ik besluit direct met onze ATV's op pad te gaan. Voor het eerst gaan ook helm en kogelwerend vest mee, want die zouden wel eens van pas kunnen komen.

De twee uur durende tocht door het prachtige, maar ruige landschap brengt ons net voor donker in Tima. In de lokale politiepost, bestaande uit twee strotten, praten we urenlang onder een grote boom met de SPLA bataljonscommandant, die ook nog wat andere klachten heeft. Zo zou het leger de gewapende Bagara's recent van munitie hebben voorzien. Een soldaat meldt dat hij net terug is uit Lagawa, waar hij een nacht in de cel heeft gezeten. Gisteren vertelde de brigadecommandant dat dit was gebeurd, omdat hij in een naburige plaats met het geweer van zijn vader heeft rondgelopen en wapens zijn voor rebellen verboden in regeringsgebied. Na het gesprek worden tussen de hutten houten bedden opgesteld, die ten dele van boomschors zijn gemaakt. In de verte wordt de tropische hemel verlicht door bliksemschichten, maar men verwacht dat het hier droog blijft. Een heerlijk verkoelend briesje verjaagt de meeste mosquito's. Ik kruip in mijn slaapzak, geniet nog even van de indrukwekkende sterrenhemel en val dan als een blok in slaap.

Tima, zaterdag, 12 oktober. Door het licht gewekt, breek ik vroeg in de ochtend mijn geïmproviseerde nachtleger op en begin aan mijn noodrantsoen. Het Soedanese ontbijt pleegt niet eerder dan omstreeks elf uur in de morgen te worden geserveerd en dat is mij wat te laat. Om acht uur vertrekken we met de drie ATV's naar de plek, waar eerder deze week Bagara's contact maakten met de SPLA. Het zouden slechts verkenners zijn voor een veel grotere groep. Een bloedig treffen moet worden afgewend.

Vanuit de sectorcommandopost komt nog eens de nadrukkelijke opdracht geen contact te maken met de gewapende nomaden. Zij zouden op alles schieten wat beweegt. Mijn monitors bevestigen de dreiging. Helm en kogelwerend vest blijven echter in de tas. Ik vind het wat gênant om mij als enige in mijn gezelschap van beschermende uitrusting te voorzien, immers de twee lokale monitors en de begeleidende SPLA militairen hebben deze niet.

Na een uur bereiken we een eerste groepje boeren. Ze zijn gewapend met AK47 en G3 geweren. Bij zonsopgang hebben ze vanuit het noorden de trommels van de Bagara's gehoord. De nomaden begeleiden hun verplaatsingen doorgaans met tromgeroffel, maakt men mij duidelijk. Ze kunnen dus binnen afzienbare tijd hier zijn. Ik schat de afstand tussen één en vijf kilometer en bericht dat aan onze commandopost.

We vervolgen onze patrouille, maar onderweg laat één de ATV's ons in de steek. Vermoedelijk vervuilde benzine. Na een kwartiertje prutsen besluit ik met twee ATV's verder te gaan. Een andere groep boeren bevestigt het tromgeroffel van deze morgen. Er is nauwelijks een pad. Voorlopig heb ik de meeste last van de dichte begroeiing en het zware terrein. Uiteindelijk bereiken we de plek waar de ontmoeting eerder deze week heeft plaatsgevonden. De veehouders zijn echter al vertrokken, koeienstront en vliegen zijn achtergebleven. Voor het eerst trek ik het speciale muggennetje over mijn hoofd, dat even later behoorlijk last oplevert als ik vast blijf zitten in een doornstruik.

Na kilometers de ATV door de dichte begroeiing te hebben gestuurd, vinden we de boeren en hun vee. De wapens staan tegen een boom, dus er is even tijd voor geitenmelk. Een gewapende groep van de SPLA hier, ver buiten het voor hen gereserveerde gebied, betekent een overtreding van het staakt-het-vuren verdrag. Ik maak video-opnames en rapporteer per satphone aan de commandopost in Julud. Ook deze groep heeft de trommels van de Bagara's gehoord. Niemand heeft ze echter gezien. Ik besluit om terug te gaan naar de achtergelaten ATV en haar bestuurder, maar Julud vraagt om een waarnemingspost te verkennen.

Ik vind een hiervoor geschikte rots en enthousiast klim ik naar de top, gevolgd door minder enthousiaste lokale monitors. De Bagara's zullen ons immers hier eerder zien dan wij hen en we vormen dus een prachtige schietschijf. Ik voorzie dat we hier niet snel worden voorzien van de nodige bouwmaterialen, zoals zandzakken en dergelijke om een professionele waarnemingspost op te zetten. Bovendien zijn we hier niet herkenbaar als neutrale partij en bevinden ons tussen de potentiële strijdende groepen in. Al met al dus geen goed idee en ik blaas dit deel van de missie af.

Met de ATV op sleeptouw komen we zes uur na vertrek terug in Tima. Voor het eerst deze dag belt het hoofdkwartier uit Tillo en vraagt mij contact te maken met de Bagara-leiders voor een goed gesprek. 'Ga een kop thee met ze drinken', is het advies van de Senior OPS-officier. Ik besluit de thee maar te gebruiken met mijn gezelschap van dat moment, immers de positie van de Bagara-leiders is ons geheel niet bekend en benadering vanuit de SPLA posities lijkt mij niet erg verstandig gezien de waarschuwingen eerder deze dag. Omdat de batterij van de satphone op dreigt te raken, vertrekken we om vier uur weer naar Julud. Tot laat in de avond werk ik aan mijn rapport en vraag om een helikopter voor een aanvullende verkenning de volgende dag.

Julud, zondag, 13 oktober. Om tien uur landt de helikopter, compleet met de Britse Chef Staf, de kolonel Symonds en twee hogere vertegenwoordigers van het regerings- en rebellenleger.

Hier heb ik niet op zitten wachten. Ik heb om een helikopter gevraagd, niet om de hogere legerleiding!

Ik geef het gezelschap een zakelijke briefing over de Bagara-problematiek. Ik adviseer de officiële weg te kiezen en de Bagaraleiders te benaderen via de commandant van de 2e Brigade, die ik deze week heb ontmoet. We vliegen naar het hoofdkwartier in Lagawa en tijdens ons gesprek met de brigadecommandant lijkt deze opzet te slagen.

Op de terugweg landen we kort in Tima en schuiven de kapotte ATV in de heli. Natuurlijk slaat de motor van het terreinvoertuig nu direct aan... Na een korte stop in Julud voor mijn bagage ga ik mee terug naar ons hoofdkwartier in Tillo. Brandt, de Zuid-Afrikaanse vluchtcoördinator brengt me per auto van Tillo naar Dilling om daar de nacht door te brengen. Vandaag zijn de Nederlandse ministers De Hoop Scheffer en Van Ardenne op bezoek in Khartoum als onderdeel van hun rondreis door Afrika. De ministers zijn door generaal Wilhelmsen bijgepraat over onze missie. Het bezoek is met een dag vervroegd in verband met de Koninklijke uitvaart dinsdag. Ik kan er dus niet bij zijn.

Dilling en El Obeid, maandag, 14 oktober. Na een drie uur lange tocht met de auto komen we in El Obeid, ons logistieke steunpunt bij het vliegveld, halverwege tussen Khartoum en Tillo. De Zweedse liaisonofficier Ronny Persson ontvangt me allerhartelijkst in zijn mooie kantoor. Op het dak wappert de Zweedse vlag. Met het oog op het naderende conflict tussen de Verenigde Staten en Irak voeren veel niet-Amerikaanse collega's nationale symbolen om het onderscheid te benadrukken. Een vliegtuig van het wereld voedselprogramma WFP zal me naar Khartoum brengen voor een bespreking met onze Noorse generaal. Ik stuur hem alvast een fax. Ik ben de enige passagier in het eenmotorige WFP vliegtuig en op vorstelijke wijze brengt de Zuid-Afrikaanse bemanning mij naar Khartoum. In de avonden schrijf ik mijn rapport en overleg telefonisch met de Nederlandse ambassadeur.

Onderscheiding

Khartoum, dinsdag, 15 oktober. Om acht uur in de morgen, tijdens onze ochtendvergadering, word ik voor mijn deelname in de JMC missie door de Noorse generaal Wilhelmsen onderscheiden met 'The Joint Military Commission Service medal Nuba Mountains Sudan'. Het is mijn eerste officiële buitenlandse onderscheiding en ik ben de eerste Nederlander die deze krijgt. Gezien de omvang van onze deelname zullen dat er niet veel meer worden. Ik kan niet ontkennen dat ik dit wel leuk vind.

Per satelliet wordt de uitvaart van Prins Claus rechtstreeks op televisie uitgezonden. Samen met Marianne, mijn Nederlandse collega, zit ik vijf uur aan het toestel gekluisterd. Het geheel maakt grote indruk, vooral het gesproken woord en het militair ceremonieel. De bijzetting, uitgevoerd door negen grenadiers, gaat zeer strak en stijlvol, met bijna on-Nederlandse militaire precisie. De Koningin en haar zoons zijn duidelijk geroerd en ik denk dat veel anderen het ook niet droog hebben kunnen houden.

Na drieën ga ik naar de ambassade en teken het condoleanceregister. Tijdens mijn bespreking met de generaal vraagt hij mij voorlopig in Khartoum te blijven om een voorstel te maken voor de besteding van \$ 100.000 aan humanitaire hulp die Nederland heeft toegezegd. Ook vraagt de generaal of ik mijn contract met nog een half jaar wil verlengen. Ik zal er over nadenken nu de Britse kolonel het voor gezien houdt. Wij zijn geen grote vrienden en samenwerking met hem is erg moeilijk. Hij heeft nu al een programma voor de introductie van zijn opvolger rondgestuurd. Hij heeft het hier duidelijk niet naar zijn zin.

Woensdag, 16 oktober. De (eerste) regering Balkenende valt na 86 dagen, een record en nog eerder dan menigeen heeft verwacht. In mijn Haags dagboek schreef ik in het vroege voorjaar al dat Pim Fortuyn niet de juiste mensen kon vinden voor zijn lijst. Dat was zijn eigen schuld, want dan moet je iets van je macht afstaan en Pim wilde alleen onderdanen. Voor een enkeling had hij ontzag, zoals voor Hans Wiegel, maar die was wel wijzer. Ik denk ook dat Pim er niets van had gebakken als hij was blijven leven. Zo lang je geen meerderheid hebt in het parlement, heb je andere mensen nodig, mensen van kwaliteit en die laten zich niet leiden. Zonde van al die stemmen voor soms best wel goede ideeën. Een idee is echter niet genoeg, je moet je gedachten kunnen verwezenlijken. Dat is de kunst van de politiek. De gevestigde orde is snel weer aan de macht, veel eerder dan deze durfde hopen.

Na mijn dagelijkse bezoek aan de sportschool, parkeer ik vanavond de 'JMC 1' voor het prachtige huis van Els en John. Els werkt op de ambassade en John zie ik vrijwel dagelijks op ons

kantoor, waar hij het computersysteem draaiende houdt. Alles is heel Nederlands en ik moet even wennen aan de bacardi-cola, wijn en cognac, want ik sta al maanden 'droog'. Ook de kersverse ambassadesecretaris Sander, kanselier Heleen en haar man Wil zijn van de partij en het is heel gezellig. Wil is in Roosendaal opgeleid als commando en werkt na wat omzwervingen over de aarde nu als veiligheidsadviseur bij de Canadese oliemaatschappij Talisman. Het is al na tweeën als ik Sander naar het Hilton breng. Op vrijwel elke hoek van de straat heeft de politie roadblocks opgesteld, het land is tenslotte nog steeds in oorlog. Ongehinderd mag ik overal door. Even wapperen met het diplomatieke pasje en het bijzondere kenteken van de limousine zijn voldoende.

Donderdag, 17 oktober. De Nederlandse kabinetscrisis is voorpaginanieuws voor het Engelstalige Soedanese dagblad Khartoum Monitor, compleet met foto van de demissionaire premier Balkenende. Menigeen in onze missie blijkt redelijk goed op de hoogte te zijn van de Nederlandse politiek. Voor de komst van minister Herfkens was Nederland ook leidend in het vredesproces hier. Ons land staat dus nog goed op de kaart.

Maandag, 20 oktober. De Engelstalige Khartoum Monitor bericht over mijn humanitaire project in de Miri Hills, dat inmiddels zijn voltooiing nadert. Er is grote politieke opwindning over ontstaan onder het motto: 'waarom zij wel en wij niet?' en vanwege het JMC mandaat, dat niet voorziet in humanitaire hulp. Ook zou JMC met het verstrekken van hulp niet meer neutraal zijn, maar er wordt verschillend over gedacht. De gewone mensen moeten tastbaar voordeel zien van het staakt-het-vuren, het zogenaamde vredesdividend, anders is het met de vrede zo weer gedaan. Ik ben er dan ook blij mee, want ondanks het politiek gezeur hebben de mensen van Miri Juwa binnen enkele weken een school, waterpompen en een kleine kliniek. Honderden oorspronkelijke bewoners van deze streek kunnen nu terugkeren uit de vluchtelingenkampen, omdat de basisvoorzieningen weer in orde zijn. De lokale bevolking is dan ook erg blij en heeft zelf al de handen uit de mouwen gestoken. Ik hoop Miri Juwa snel weer te kunnen bezoeken.

Brand!

Maandag, 4 november. Ik verdeel me dood hier in Khartoum. Ik heb nu werk genoeg, maar 's-avonds rest alleen het hotel en de sportschool. Meegebrachte boeken heb ik al lang uit. In de recreatieruimte van het Hilton vind ik een Nederlandstalige Agatha Christie uit de vijftiger jaren, waar ik een paar dagen mee zoet ben. Tegen tien ben ik in mijn kamer aan het zwembad en volg het nieuws van CNN, Deutsche Welle en BBC. Vreemd genoeg is Nederland volledig afwezig tussen de Spaanse, Italiaanse, Frans, Turkse, Chinese, Arabische en vooral Engelstalige stations. Ook het Amerikaanse CNN besteedt

overmatig veel aandacht aan typisch Brits nieuws, zoals de van diefstal vrijgesproken butler van prinses Diana en andere laagdrempelige onderwerpen. Eindeloos wordt alles herhaald, zodat 24 uur televisie snel en goedkoop zijn gevuld.

Het stoort me niet echt dat om kwart over tien het televisiesignaal wegvalt. Ik wacht even en bel toch maar even naar de receptie om de storing door te geven, maar de lijnen zijn bezet. Het is nog te vroeg om naar bed te gaan, dus ik wandel langs het zwembad naar de lobby van het hotel. Hier heerst enige onrust. Er staat rook in de hal en een van de restaurants is ontruimd. In het duurste eten de mensen gewoon door. Er blijkt brand te zijn, maar niemand weet waar. De liften zijn afgesloten. Hotelgasten buiten op de oprit wijzen naar de zevende verdieping, waar iemand voor het raam nadrukkelijk de aandacht vraagt. Men is bang dat hij naar buiten wil springen.

Ik sprint met een personeelslid de trappen op. Vanaf de vierde verdieping staan de gangen vol rook. Het zijn eerst de vijfde en zesde verdieping, waar we gebukt voor de rook op alle deuren bonzen. Een enkele verdwaasde hotelgast verlaat gehaast zijn kamer. Uiteindelijk vinden we op de zevende verdieping de bewuste man en dankbaar laat hij zich meevoeren naar de brandtrap. In plaats van de deuren te sluiten, heeft het hotelpersoneel ze allemaal open gezet, dan kan de rook er uit... Het gevolg is dat het trappenhuis nu werkt als een schoorsteen en noodgedwongen gaan we naar het twee verdiepingen hoger gelegen dak. De rook komt hier vooral uit de luchtkokers, maar het is nog steeds onduidelijk wat er brandt en waar. Het personeel heeft slangen uitgerold, maar de stroom is nog ingeschakeld. Om kwart voor elf is de hoofdschakelaar blijkbaar gevonden en gaat in heel het hotel de stroom uit.

Voor het hotel is op zijn dooie gemak een brandweerauto aangekomen. Later blijkt dat de telefoon van de brandweer niet werd opgenomen en dat iemand van het hotelpersoneel met de auto naar de kazerne is gereden. Drie kwartier na de melding is men ter plaatse. De bemanning heeft geen persluchtuitrusting en komt met zakdoeken voor het gezicht de trappen op. De commandant weet niet echt wat hij moet uitrichten en probeert met zijn mobiele telefoon om assistentie te bellen, maar krijgt geen verbinding.

Als oud-brandweerofficier van het Korps Mobiele Colonne sta ik het hotelmanagement bij met raad en daad. Van de brandweer heeft men niet veel te verwachten. Het is niet verantwoord het hotel in te gaan om naar de brandhaard te zoeken, vanwege de vele rook, die gevaarlijker is dan de brand. Maar de muren en plafonds van het hotel kunnen de brand geen uren tegenhouden en als er niets gebeurt, brandt het tot de grond toe af. De rook

wordt echter wat minder en ik vermoed dat er ergens kortsluiting is geweest. Nu de stroom uitgeschakeld is, wordt de brand ook minder. Uiteindelijk gaan enkele brandweermensen met zakdoeken voor de mond het liftgebouw in. Ik blijf lekker buiten, dit is niet verantwoord zonder adembescherming.

Buiten loeien sirenes. Assistentie voor de brandweer? Nee, het is de zoveelste VIP die elke avond onder politie escorte naar het hotel wordt gebracht. Ik adviseer de luchthavenbrandweer te bellen. Die zijn waarschijnlijk wel uitgerust. Na enkele pogingen is de bandhaard uiteindelijk toch gevonden en wordt het vuur anderhalf uur na de eerste melding met enkele brandblussers gedoofd. Het blijkt dat de rook door de 'luchtverversers' het gebouw is rondgepompt, maar deze aanjager niet meer werkt sinds de stroom is uitgeschakeld. De meeste hotelgasten blijven 's-nachts buiten op het terras rond het zwembad. Ze durven na deze vertoning niet meer naar binnen.

Ik kan gewoon mijn kamer weer in, omdat deze buiten het hoofdgebouw is. Omstreeks een uur gaat het licht weer aan. Naast mijn bed ligt een brandinstructie, die begint met de tekst: "Hoewel het heel onwaarschijnlijk is dat er brand uitbreekt in ons hotel..." Ik moet er hartelijk om lachen, de hotelmanager verklaarde mij zojuist dat het nu al de derde keer is dit jaar. Ook vind ik de instructie om bij dichte rook in de kamer te blijven en de receptie te bellen, 'Hulp is onderweg', belooft de enthousiaste schrijver van het pamflet. Gedurende de drie uren na de brandmelding heeft de telefooninstallatie echter niet gewerkt. Ook is er geen alarm gegeven. Ik ben benieuwd of men de volgende dag niet enkele hotelgasten zal missen...

Terug in Tillo

Donderdag, 7 november. Weer terug in de Nuba Mountains, heerlijk. De twee motorige Antonov landt om acht uur in Kadugli. De regentijd is duidelijk voorbij, het hoge gras verdord. De steppe is niet langer een groene oase. Langs de weg naar het vliegveld zijn veel nomaden, ze trekken in oktober en november elk jaar naar het zuiden, de kamelen, ezels en soms ook het vee bepakt met huisraad en wapens.

In Kadugli reageren de lokale mensen enthousiast als ik met de witte Landcruiser het stadje binnenrijd, alsof ik jaren ben weggeweest. Men heeft mij verteld dat hier iedereen weet wie ik ben en als sectorcommandant duidelijk mijn sporen heb nagelaten. Enkele keren zijn de mensen zo enthousiast dat ik moet stoppen om handen te schudden.

Terug in Tillo reageren mijn Europese en Amerikaanse collega's zakelijker, de meesten zijn hier vooral om veel geld te verdienen en interesseren zich nauwelijks voor wat er om hen heen gebeurt.

De Amerikaanse monitors zijn hier soms voor hun tweede huis of tweede vrouw te bekostigen. Ze zijn niet minder professioneel maar wel minder betrokken. De meeste Britten gedragen zich als oude koloniale en zijn niet erg populair bij de lokale bevolking. Frankrijk en Zwitserland heeft voornamelijk wetenschappers gestuurd, die soms een wat merkwaardige indruk maken in deze militaire operatie. Vooral de Nooren, Zweden en Denen zijn erg ervaren. Sommigen hebben tientallen vredesmissies achter de rug.

Ik neem mijn intrek in het ruime kantoor van mijn Deense collega Niels, onze bijna zestig jaar oude Humanitarian Affairs Officer. Wij kunnen het altijd goed met elkaar vinden en dat werkt wel plezierig. Ik wil binnen twee weken de Noorse en Nederlandse humanitaire fondsen besteden, zodat de projecten nog voor het einde van het jaar kunnen worden gerealiseerd. Omdat ik hierdoor nog ruim \$ 150.000 kan besteden, zijn sommige mensen plotseling veel aardiger voor mij...

Vrijdag, 8 november. De blauwwitte Russische helikopter brengt me op onze 'vrije' vrijdag naar Um Shediba, het hoofdkwartier van de derde sector. Ook Humanitair Officer Niels Nikolson en de Canadese ingenieur Raymond gaan mee. We worden verwelkomd door de Noorse kampcommandant Tom. Hij is een oud militair en helikopterpiloot, huursoldaat en ondernemer en nu hier ingehuurd om het kamp draaiende te houden. Hij heeft een goed contact met de lokale bevolking. Samen met de Zwitserse monitor Nicolas bekijken we de met Noors geld opgeknapte school. Er moet nog een kliniek gebouwd worden en er staat een enorme, ouderwetse waterpomp, die veel weg heeft van een boortoren voor oliewinning. Het gevaarte is door een Indiaas bedrijf gebouwd, vermoedelijk nog in de Britse tijd. Enkele onderdelen ontbreken, maar herstel is eenvoudig mogelijk.

Met 'mijn' oude JMC-8 gaan we naar een nabijgelegen dorp. Deze auto heb ik enkele maanden terug als sectorcommandant uitgeleend aan mijn collega in Julud, waar de auto een zwaar leven heeft gehad. Na reparatie heb ik hem tot vandaag niet meer terug gezien. Ik besluit dat het Nederlandse geld niet versnipperd moet worden en Um Shediba blijft een Noors project. Ik weet overigens nog wel plaatsen waar het harder nodig is.

Dilling

Zondag, 10 november. Met de helikopter naar Dilling. We landen niet op onze gebruikelijke plaats voor het hoofdkwartier van de 14e Divisie, maar op het plaatselijke 'vliegveld'. Het enige dat duidelijk maakt dat het hier om een vliegveld gaat is de aanwezigheid van een tweemotorige Antonov, een soort slechte kopie van een Fokker 50. Voor de rest wordt de landingsbaan ook als autoweg gebruikt. Bobby, mijn Amerikaanse collega

sectorcommandant wacht ons op. Hij is ruim een maand weggeweest, geveld door malaria en hepatitis E, maar nu weer in functie. De generaal is er voor een goed gesprek met de divisiecommandant, een hard-liner, die zich nauwelijks iets aantrekt van het verdrag dat zijn regering heeft gesloten en zo zijn eigen weg gaat.

Ik ga voor een bespreking naar het Ministerie van Onderwijs in verband met twee scholen die ik in deze regio wil laten opknappen. De plaatsvervangend directeur-generaal vindt alles prachtig, dus binnen de hier ongebruikelijke tijd van drie kwartier sta ik weer buiten. Osman, mijn vertaler en SPLA monitor en ik gaan te voet terug naar ons kantoor in Dilling. Dit betekent onderweg tientallen handen schudden.

De lokale notabelen weten nog heel goed dat ik hier twee maanden terug ben aangekomen om een JMC vestiging te openen. Nadien is alles anders gegaan. Tijdens mijn verblijf in Nederland is een kleiner kantoor gehuurd, ergens achteraf bij de universiteit en mijn Amerikaanse en Britse collega's, die hier in alles samenspannen, hebben weinig gevoel voor stijl getoond bij de inrichting. Een deel van het personeel werkt ook voor de veiligheidsdienst van de regering, zodat nauwelijks iemand van de lokale bevolking durft binnen te komen.

Als we terug komen bij onze helikopter, liggen vier met zweepen bewapende politiemannen onder de machine te slapen. Een sergeant-majoor staat haastig op, wanneer hij het hoge gezelschap gewaar wordt en met een brede lach zwaait hij ons uit. In ruim een half uur zijn we terug in Tillo.

Bij de Gouverneur

Zaterdag, 9 november. De Gouverneur van Zuid-Kordofan heeft ons uitgenodigd voor het diner. Het is Ramadan en dat betekent elke avond laat groot feest. Als we willen vertrekken van onze compound, is de chauffeur van de generaal nergens te vinden en ik besluit de helpende hand te bieden. Ik ben immers kort na mijn schooltijd nog enkele maanden taxichauffeur geweest... Voor en achter worden we geëscorteerd door JMC-pick ups. De JMC standaard wappert voor op de auto.

Iets na half tien arriveren we bij de zwaarbewaakte residentie. We worden vorstelijk ontvangen door vrijwel de volledige regering van de deelstaat en door de legertop. De grote tafel op het terras is afgeladen met kostelijke gerechten. Je zou bijna vergeten dat je in een ontwikkelingsland bent. Een televisieploeg volgt onze aanwezigheid. Als inmiddels vertrouwd gezicht voor het gezelschap krijg ik een plaatsje aan de hoofdtafel, naast de vrouw van de generaal, die kritisch de uitgestalde gerechten bestudeert.

Het meeste lokale voedsel is mij inmiddels bekend en ik kan dan ook oprecht bij de keuze adviseren. Drank is er natuurlijk niet bij.

Na het diner vertoont de Gouverneur een twee jaar oude propagandafilm over de zogenaamde 'vredeskampen' in mijn sector, door critici doorgaans concentratiekampen genoemd... We zien hoe de Gouverneur en zijn gezelschap kleding uitreiken aan de 'gelukkige' bewoners. De Minister van Landbouw zit aan de andere kant van mij en voorziet het geheel van Engelstalig commentaar. Ik herken een aantal plaatsen uit het Chat-gebied. De mensen doen hun uiterste best voor ons en dat maakt indruk. Na de gebruikelijke toespraken zijn we voor middernacht weer in onze compound.

Een straatnaam in de Miri Hills...

Vrijdag, 15 november. Ik kan niet weg uit het veld en terug naar Nederland voor ik opnieuw Miri Juwa heb bezocht. Mijn plan voor het herstel van enkele in de oorlog vernielde schoolgebouwen is inmiddels gerealiseerd en ik ben natuurlijk uiterst benieuwd hoe het is geworden en wat de bevolking ervan vindt. Met mijn trouwe vertaler Mohammed ga ik op pad. De natuur is in enkele weken compleet veranderd. Het gras is verdord en op veel plaatsen platgebrand. De wegen zijn droog en in anderhalf uur bereiken we het bergdorpje, waar ik enthousiast wordt begroet door de lokale bevolking.

Er is veel politieke ophef geweest over dit project, die zelfs de landelijke pers heeft gehaald. JMC zou haar mandaat te buiten zijn gegaan en de school was 'niet nodig' in dit overwegend niet-islamitische, voormalig SPLM gebied. De regering wilde het door de Noorse regering beschikbaar gestelde geld liever gebruiken voor een Islamitische school in het tien kilometer verder gelegen Korongo. Er ontstond een hoog oplopende ruzie met het regionale hoofd van HAC, de Humanitarian Aid Coordinator. Deze organisatie houdt zich namens de regering vooral bezig met het organiseren van problemen voor internationale hulpverleningsorganisaties en is eigenlijk een verkapte veiligheidsdienst.

Het plaatselijke hoofd van HAC, Ibrahim, staat bekend als een internationale spion. Hij heeft in verschillende landen voor Sudan gewerkt en staat in rechtstreeks contact met het hoofd van de staatsveiligheidsdienst in Khartoum. Ik heb hem vaak ontmoet en moet altijd erg om hem lachen, want veel te spioneren valt er niet bij ons. Inmiddels is hem de toegang ontzegd tot alle JMC locaties en dat moet zeer hebben gedaan, want hij is vooral een groot liefhebber van onze helikopters. Ik heb hem eens met onze heli laten afzetten in het bergdorpje Saguli om daar wat humanitaire hulp te organiseren. Eerst na drie uur heb ik hem

weer laten ophalen, waardoor hij urenlang in zijn nette kleren in het gras heeft zitten zweeten. Een slang had hem bijna te pakken.

In Miri Juwa word ik omhelsd door de bijna tachtig jaar oude, maar nog zeer kwieke chieft, die ik drie maanden niet heb gezien. Trots brengt hij me over de nieuwe weg naar de herstelde gebouwen. De weg heeft inmiddels mijn naam gekregen!

(de herstelde gebouwen in Miri Juwa)

Er is veel verkeer. Door alle publiciteit is Miri Juwa op de landkaart gezet en twee terreinauto's van de VN komen me tegemoet. De chauffeur stapt uit en begroet me hartelijk. Het blijkt de in de Nuba Mountains zeer bekende Ferdinand von Habsburg Lotharingen, van een niet onbekende Europese adellijke familie. Hij is getrouwd met een Soedanese en heeft zich inmiddels helemaal aan de lokale gebruiken aangepast. In Kauda is deze excentrieke edelman VN coördinator voor humanitaire hulp en nu leidt hij een gemengde verkenning in SPLM en GOS gebied. Even later kom ik zelfs Ibrahim tegen, het lijkt wel een georganiseerd afscheid hier op mijn favoriete plek!

(de lokale moskee hebben we niet hersteld, want JMC blijft graag neutraal)

Het oude rechtsgebouw is simpel, maar doeltreffende verbouwd tot een kliniek. Twee klaslokalen zijn gereed, een magazijn en een dubbele woning voor de onderwijzers. Het ziet er goed uit, natuurlijk niet naar westerse maatstaven, maar hier voldoet het prima.

De VN missie heeft buiten tenten opgesteld en een derde auto wacht op de terugkomst van het gezelschap. Onder de grote boom bespreken we wat er nog gedaan moet worden. Het is vooral de regering die nog niets heeft uitgericht. Er zijn nog geen onderwijzers en de door ons betaalde waterpompen zijn er ook nog niet. Ik beloof druk op de ketel te zetten.

Terug in Tillo besluiten Niels en ik al de volgende dag de betreffende ministeries te bezoeken. Met de Zwitser Franz, de VN coördinator voor dit gebied, bespreek ik plannen voor de aanleg van een groot aantal waterpompen. Ik heb tenslotte nog ruim \$ 65.000 beschikbaar van de Nederlandse bijdrage en hij heeft recent \$ 20.000 van de Zwitserse regering aan dit doel kunnen spenderen.

Humanitaire missie

Dinsdag, 4 maart. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft een nieuwe reisroute naar Khartoum bedacht en die bevalt me wel. In de vroege avond per Koninklijke naar Cairo, dus niet onmens vroeg op, waartoe de Duitse luchthandel mij enkele keren heeft bewogen. Ook geen uren zinloos wachten op het vreselijke vliegveld van Frankfurt, maar in plaats daarvan een goede gelegenheid om per taxi de Egyptische hoofdstad bij nacht eens nader te bekijken. Overdag was deze trip ongetwijfeld vastgelopen in het drukke verkeer. Tussen twee en vier is de stad van mij.

Het is hier nog net niet zo'n bende als in Khartoum en het ziet er redelijk welvarend uit. Vooral de oude Britse gebouwen en standbeelden trekken mijn aandacht, want ik houd niet zo van die nieuwe troep. De chauffeur is enthousiast, maar spreekt nauwelijks Engels, zodat ik de uitleg er een beetje bij bedenken. Op vrijwel elke straathoek knikt een gewapende militair me vriendelijk toe. In 1973 hebben ze ook al niet veel indruk gemaakt op de Israëliërs.

Cultureel verrijkt en slechts enkele tientjes lichter kom ik terug op de luchthaven het gezelschap van Lufthansa tegen. Deze mensen zijn al bijna 24 uur onderweg. Bij Khartoum moest het vliegmechanisme afgelopen avond weer terug, omdat er een ongeluk was gebeurd en nu hangen de passagiers al de hele nacht rond

op het Egyptische vliegveld om met mij per Sudanair een nieuwe poging te ondernemen.

Het is iets na negenen, woensdagmorgen plaatselijke tijd als de volledig vervuilde Airbus 300 in Khartoum neerstrijkt. Mijn leedvermaak om de ongelukkigen, die luxe dachten te reizen per Duitse 'Starallianze', is na een uurtje omgeslagen in zelfbeklag, omdat mijn bagage mij niet heeft weten te volgen. In het Hilton koop ik een tandenborstel en val uitgeput in een diepe slaap.

Woensdag, 5 maart. Na een paar uurtjes ben ik weer wakker en het hotelwinkeltje draait me een poot uit bij de aanschaf van wat toiletartikelen. In de JMC 'Rear-Headquarters' wordt ik door de lokale staf enthousiast ontvangen en vind ik gelukkig de hier enige tijd terug achtergelaten spullen, waardoor ik me uiteindelijk toch weer kan vertonen.

Generaal Wilhelmsen is verrast en reageert enthousiast op mijn plannen voor humanitaire activiteiten in de Nuba Mountains. Hij zegt me alle medewerking toe en wijst Stuart aan me te helpen. Deze Brit heeft mij driekwart jaar geleden op zijn eigen wijze nog ingewerkt in mijn sector en is hier blijkbaar niet weg te slaan. Nadat in het najaar de Britten en Amerikanen vrijwel alle sleutelposities in de missie hebben overgenomen, heeft hij in opdracht van zijn Britse baas de touwtjes overgenomen in dit logistieke steunpunt, waarna twee Zwitsers boos zijn vertrokken. Er is blijkbaar nog niet veel veranderd en ik ben benieuwd hoe hij mij de komende dagen zal bijstaan. Ik verwacht daar niet te veel van, maar ik ben wel geholpen met de auto en chauffeur. De gammele gele taxi's in deze stad nodigen niet echt uit tot veel rijplezier. Enige maanden terug nog werd mijn vervoer door de toch niet al te kritische politie van de weg gehaald en kon ik verder gaan lopen.

Donderdag, 6 maart. Dit wordt een nuttige dag en dat is wel nodig, omdat morgen bijna iedereen vrij is. De JMC chauffeur loodst me behendig door het drukke verkeer. De relatieve vrede in aantocht doet de stad goed. Er wordt veel gebouwd en het is overal een drukte van belang. Zowel van de Nederlandse als de Zwitserse ambassade krijg ik alle medewerking toegezegd. Vooral de waarnemend zaakgelastigde van Zwitserland helpt me bijzonder goed op weg.

Ik maak me echter zorgen over de voortgang van de humanitaire hulp in de Nuba Mountains. Een en ander heeft forse politieke problemen opgeleverd en JMC is op dit terrein terughoudend geworden. Ik vrees dat nog veel mensen wachten op hulp. Er is een fors gat tussen de militaire resultaten van het staakt-het-vuren verdrag van 19 januari 2002 en humanitaire verbeteringen, het zogenaamde vredesdividend is nog steeds onvoldoende. De

militairen laten het vooral over aan de 'NGO's', de particuliere hulpverleners, en die wachten veelal op een definitief vredesverdrag. In die tussentijd gebeurt er weinig en de bevolking is teleurgesteld. Er had direct na de eerste succesvolle activiteiten van de militaire monitors een humanitaire operatie op gang moeten komen. Ik wil proberen om hier alsnog voldoende fondsen voor bijeen te brengen.

11 maart 2003. Het Nationaal Museum van Soedan omvat een paar zalen met opgravingen, veelal van Duitsers en Britten. Soedan en Egypte vormden lang geleden één geheel rondom de witte en de blauwe Nijl. Het zijn dan ook vooral piramiden en andere grafmonumenten, waarvan de restanten hier bijeen zijn gebracht.

Mijn dag wordt verder bepaald door zandstormen en bureaucratie. Net voordat ik naar het vliegveld wil gaan, raakt mijn ticket in het ongereede en in opperste naïviteit meen ik dat op de luchthaven nog wel even te kunnen regelen. Met bijna 100 kilo bagage vorder ik tot de incheckbalie, maar daar houdt het op. Na een uren durende martelgang langs allerhande vriendelijk lachende bureaucraten, vertrekt het vliegmechanisme zonder mij, want een vervangend plaatsbewijs is niet te regelen, ook niet vanuit Nederland. Met ministers en regeringsleiders, hier bijeen voor een Afrikaanse handelsconferentie, keer ik terug in het hotel, ik zonder gillende politiemotoren, maar met alle bagage.

In mijn kamer zie ik met enige verbazing dat er in Nederland verkiezingen zijn geweest. Nog nooit is de provincie voor mij zo ver weg geweest. Mijn enige broer is in de Zuid-Hollandse Staten verkozen voor de LPF, ik schaam me dood.

12 maart 2003. Een gammele taxi met uiterst hulpvaardige chauffeur voert me door het stoffige Khartoum. Voor een nieuwe ticket heb ik een verklaring nodig van vermissing, die de politie kan verstrekken. In het chaotische bureau bemoeien zeker tien meer en minder vriendelijke politieagenten en chefs zich met deze bijzonder zaak en na wat te hebben betaald, verlaat ik met de nodige papieren en stempels het gebouw. Op een binnenplaats zie ik tientallen arrestanten de gang van zaken geduldig afwachten, want geduld is in dit land een schone zaak.